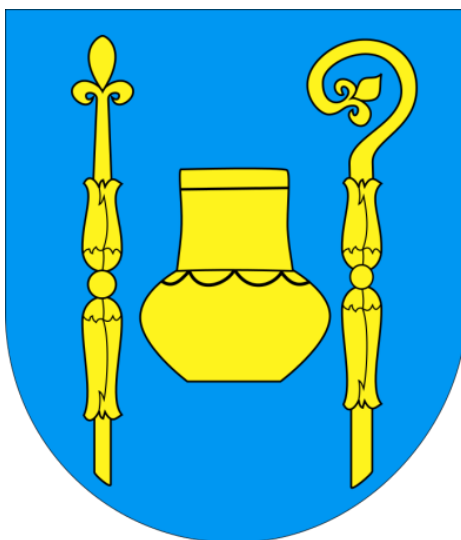


Załącznik
do uchwały

.....
Rady Gminy Warlubie
z dnia

.....

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WARLUBIE NA LATA 2017-2023





MINISTERSTWO
ROZWOJU



WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności



Warlubie 2018r.

Zamawiający: Gmina Warlubie
ul. Dworcowa 15
86-160 Warlubie

Korekta dokumentu: Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k.
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl
Member of Grant Thornton International Ltd



Spis treści

| | |
|--|-----------|
| SPIS TABEL | 6 |
| SPIS SCHEMATÓW | 7 |
| SPIS WYKRESÓW | 7 |
| SPIS MAP | 7 |
| SPIS ZDJĘĆ | 7 |
| WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW | 8 |
| WSTĘP | 9 |
| 1. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI I STRATEGICZNYMI | 13 |
| 1.1. POWIĄZANIA PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI REGIONALNYMI | 14 |
| 1.2. POWIĄZANIA PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI LOKALNYMI | 15 |
| 2. UPROSZCZONA DIAGNOZA GMINY WARLUBIE | 17 |
| 2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY WARLUBIE | 17 |
| 2.2. SFERA SPOŁECZNA | 18 |
| 2.3. SFERA GOSPODARCZA | 22 |
| 2.4. SFERA ŚRODOWISKOWA | 23 |
| 2.5. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA I TECHNICZNA | 24 |
| 2.6. WNIOSKI | 25 |
| 3. OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY | 27 |
| 3.1. ANALIZA WSKAŹNIKOWA POD KĄTEM WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH | 27 |
| 3.1.1. <i>Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw o liczbie mieszkańców do 1000 osób</i> | <i>27</i> |
| 3.1.2. <i>Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw o liczbie mieszkańców powyżej 1000 osób</i> | <i>29</i> |
| 3.2. ANALIZA MIEJSCOWOŚCI, W KTÓRYCH ZDIAGNOZOWANO PROBLEMY SPOŁECZNE, POD KĄTEM WYSTĘPOWANIA PRZESTRZENI ZDEGRADOWANYCH LUB NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK W INNYCH SFERACH | 30 |
| 3.3. OBSZAR ZDEGRADOWANY – PODSUMOWANIE ANALIZY | 31 |
| 4. OBSZAR REWITALIZACJI GMINY | 33 |
| 4.1. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARU REWITALIZACJI | 33 |
| 4.2. CELE REWITALIZACJI | 36 |
| 5. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI | 38 |
| 6. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI | 45 |
| 7. CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ | 47 |
| 7.1. CEL GŁÓWNY REWITALIZACJI GMINY WARLUBIE | 47 |
| 7.2. CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘCIA | 47 |

| | |
|--|-----------|
| 7.3. WSKAŹNIKI | 48 |
| 8. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH | 49 |
| 9. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI/ PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM PROGRAMEM REWITALIZACJI | 58 |
| 9.1. KONCEPCJA PROJEKTÓW ZINTEGROWANYCH | 58 |
| 9.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA..... | 60 |
| 9.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA..... | 61 |
| 9.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA..... | 61 |
| 9.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA | 61 |
| 9.6. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA | 62 |
| 10. MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI..... | 63 |
| 10.1 INTERESARIUSZE REWITALIZACJI | 63 |
| 10.2 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE TWORZENIA PROGRAMU REWITALIZACJI..... | 64 |
| 10.2.1. Konsultacje społeczne dotyczące opracowania LPR | 65 |
| 10.2.2. Konsultacje społeczne na etapie zmian Programu Rewitalizacji | 65 |
| 10.3. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I MONITOROWANIA | 66 |
| 11. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH | 67 |
| 12. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI..... | 70 |
| 12.1. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM REWITALIZACJI | 70 |
| 12.2. WDRAŻANIE PROGRAMU | 72 |
| 12.3. SPOSÓB KOORDYNACJI DZIAŁAŃ PODMIOTÓW UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE REWITALIZACJI..... | 72 |
| 12.4. AKTUALIZACJA PROGRAMU | 73 |
| 12.5. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU..... | 74 |
| 12.6. PROMOCJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA | 74 |
| 13. SYSTEM MONITORINGU, OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN..... | 76 |
| 14. WYKAZ NIEZBĘDNYCH OCEN I OPINII..... | 78 |
| 14.1. OPINIA REGIONALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA | 78 |
| 14.2. OPINIA PAŃSTWOWEGO WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA SANITARNEGO | 78 |

Spis tabel

| | |
|---|----|
| TABELA 1. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI SOŁECTW GMINY WARLUBIE | 18 |
| TABELA 2. WYKAZ MIESZKAŃCÓW GMINY WARLUBIE (STAN NA 31.12.2015R.)..... | 18 |
| TABELA 3. LICZBA MIESZKAŃCÓW WEDŁUG GRUP EKONOMICZNYCH (STAN NA 31.12.2015 ROK).. | 19 |
| TABELA 4. BEZROBOCIE W GMINIE WARLUBIE W LATACH 2010-2015 R. | 19 |
| TABELA 5. STRUKTURA BEZROBOTNYCH NA TLE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM (STAN NA 31.12.2015) | 20 |
| TABELA 6. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE W GMINIE WARLUBIE 2010-2015R. | 20 |
| TABELA 7. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE W GMINIE WARLUBIE | 24 |
| TABELA 8. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH W LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA OBSZARZE SOŁECTW ZAMIESZKAŁYCH PRZEZ MNIJ NIŻ 1000 OSÓB | 28 |
| TABELA 9. STOSUNEK PRZESTĘPSTW I WYKROCZEŃ ODNOTOWANYCH NA DANYM OBSZARZE WZGLĘDEM OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH NA OBSZARZE SOŁECTW ZAMIESZKAŁYCH PRZEZ MNIJ NIŻ 1000 OSÓB | 28 |
| TABELA 10. WSKAŹNIKI WYSTĘPOWANIA STANU KRYZYSOWEGO W SFERZE SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE SOŁECTW ZAMIESZKAŁYCH PRZEZ MNIJ NIŻ 1000 OSÓB | 29 |
| TABELA 11. UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA OBSZARZE SOŁECTW ZAMIESZKAŁYCH PRZEZ WIĘCEJ NIŻ 1000 OSÓB..... | 29 |
| TABELA 12. UDZIAŁ DZIECI DO LAT 17, NA KTÓRE RODZICE OTRZYMUJĄ ZASIŁEK RODZINNY W OGÓLNEJ LICZBIE DZIECI W TYM WIEKU NA OBSZARZE SOŁECTW ZAMIESZKAŁYCH PRZEZ WIĘCEJ NIŻ 1000 OSÓB | 30 |
| TABELA 13. WSKAŹNIKI WYSTĘPOWANIA STANU KRYZYSOWEGO W SFERZE SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE SOŁECTW ZAMIESZKAŁYCH PRZEZ WIĘCEJ NIŻ 1000 OSÓB | 30 |
| TABELA 14. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY WARLUBIE | 31 |
| TABELA 15. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY WARLUBIE .. | 34 |
| TABELA 16. GŁÓWNE PROBLEMY I POTENCJAŁY ROZWOJU OBSZARU DO REWITALIZACJI GMINY WARLUBIE | 43 |
| TABELA 17. CEL REWITALIZACJI, KIERUNKI DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘCIA | 47 |
| TABELA 18. WSKAŹNIKI DLA CELÓW REWITALIZACJI | 48 |
| TABELA 19. GŁÓWNE PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE..... | 50 |
| TABELA 20. KONCEPCJA ZINTEGROWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH | 58 |
| TABELA 21. FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH WYKORZYSTANE W PROCESIE PRZYGOTOWANIA ZMIAN DO PROGRAMU | 65 |
| TABELA 22. GŁÓWNE PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE – HARMONOGRAM I SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE..... | 67 |
| TABELA 23. NAJWAŻNIEJSZE ZADANIA PODMIOTÓW WDRAŻAJĄCYCH PROGRAM | 71 |
| TABELA 24. GŁÓWNE ZADANIA PODMIOTU KOORDYNUJĄCEGO DZIAŁANIA W PROGRAMIE REWITALIZACJI | 73 |

Spis schematów

| | |
|--|----|
| SCHEMAT 1. PRZEBIEG PROCESU REWITALIZACJI | 10 |
| SCHEMAT 2. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA OBSZARZE GMINY WARLUBIE | 11 |
| SCHEMAT 3. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI..... | 13 |
| SCHEMAT 4. CEL REWITALIZACJI - PRZEKSZTAŁCENIE PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ NA CELE AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ | 36 |
| SCHEMAT 5. CEL REWITALIZACJI - ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM DLA SPOŁECZNOŚCI W REJONACH O WYSOKIM UZALEŻNIENIU OD ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ .. | 37 |
| SCHEMAT 6. STOPIEŃ ZAANGAŻOWANIA INTERESARIUSZY..... | 63 |
| SCHEMAT 7. INTERESARIUSZE REWITALIZACJI | 64 |
| SCHEMAT 8. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU..... | 72 |
| SCHEMAT 9. AKTUALIZACJA PROGRAMU | 74 |
| SCHEMAT 10. FORMY MONITORINGU | 76 |

Spis wykresów

| | |
|--|----|
| WYKRES 1. LICZBA OSÓB I RODZIN W GMINIE WARLUBIE OTRZYMUJĄCYCH ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE | 21 |
| WYKRES 2. PORÓWNANIE ILOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY WARLUBIE Z PODZIAŁEM NA PKD W LATACH 2005 R. I 2016 R. | 22 |
| WYKRES 3. PORÓWNANIE STANU ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W SEKCJI G (STAN NA DZIEŃ 31.12.2016R.)..... | 23 |
| WYKRES 4. UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM W WIELKIM KOMORSKU NA TLE GMINY WARLUBIE | 39 |
| WYKRES 5. UDZIAŁ GOSPODARSTW DOMOWYCH – STAŁYCH BENEFICJENTÓW ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LICZBIE GOSPODARSTW DOMOWYCH OGÓŁEM W WIELKIM KOMORSKU NA TLE GMINY WARLUBIE | 39 |
| WYKRES 6. UDZIAŁ DZIECI DO LAT 17 NA KTÓRE RODZICE OTRZYMUJĄ ZASIŁEK RODZINNY W WIELKIM KOMORSKU NA TLE GMINY | 39 |

Spis map

| | |
|--|----|
| MAPA 1. POŁOŻENIE GMINY WARLUBIE | 17 |
| MAPA 2. OBSZAR ZDEGRADOWANY W GMINIE WARLUBIE | 32 |
| MAPA 3. OBSZAR REWITALIZACJI W GMINIE WARLUBIE | 34 |
| MAPA 4. OBSZAR REWITALIZACJI NA TLE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W GMINIE WARLUBIE | 35 |
| MAPA 5. LOKALIZACJA PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ W WIELKIM KOMORSKU..... | 42 |
| MAPA 6. PRZESTRZEŃ ZDEGRADOWANA W WIELKIM KOMORSKU | 42 |

Spis zdjęć

| | |
|---|----|
| ZDJĘCIE 1. PRZESTRZEŃ ZDEGRADOWANA W WIELKIM KOMORSKU | 43 |
|---|----|

Wykaz użytych skrótów

| | |
|---------------------|--|
| BDL | Bank Danych Lokalnych |
| BGK | Bank Gospodarstwa Krajowego |
| Diagnoza | <i>Diagnoza Gminy Warlubie opracowana na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023</i> |
| EFRR | Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego |
| EFS | Europejski Fundusz Społeczny |
| GUS | Główny Urząd Statystyczny |
| JST | Jednostki Samorządu Terytorialnego |
| KE | Komisja Europejska |
| GOPS | Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej |
| NFOŚiGW | Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej |
| OR | Obszar rewitalizacji |
| OZ | Obszar zdegradowany |
| OZE | Odnawialne Źródła Energii |
| PKD 2007 | Polska Klasyfikacja Działalności 2007 |
| POIŚ | Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 |
| PR | Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 |
| PROW | Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 |
| PUP | Powiatowy Urząd Pracy |
| PROGRAM | <i>Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023</i> |
| RPO WK-P 2014 -2020 | Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2014-2020 |
| UE | Unia Europejska |
| WFOŚiGW | Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej |
| ZPPR/ Zasady | <i>Zasady Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020</i> |

Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzona jest w skali gminy na podstawie Programu Rewitalizacji. Program taki nakreśla zestaw działań planowanych w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i infrastrukturalnej, mających na celu ograniczenie niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych i rozwój obszaru.

Program Rewitalizacji jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych, w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 opracowany został na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2016 poz. 446 z późn. zm.). Program zawiera plan działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji w gminie z tzw. stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju poprzez:

- wzrost aktywności społecznej;
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- integrację społeczną mieszkańców;
- wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego i gospodarczego gminy Warlubie.

Ramy prawne dla przeprowadzenia rewitalizacji wyznaczają „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” oraz „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zatwierdzone przez Ministra Rozwoju. Rewitalizacja łączy działania społeczne i gospodarcze w sposób kompleksowy i nie pomija aspektu przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna zapewniająca aktywny udział mieszkańców poprzez organizacje i jednostki z terenu Gminy.

Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 powstał w procesie partnersko-eksperymentalnym tj. w wyniku prac powołanego Zarządzeniem Wójta Zespołu ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy Warlubie z udziałem eksperta ds. rewitalizacji oraz z wykorzystaniem wniosków płynących z procesu konsultacji społecznych (spotkań z mieszkańcami, radnymi oraz przedstawicielami grup mieszkańców, w tym przy wykorzystaniu ankiet mieszkańców), a także prowadzonych badań i analiz danych Gminy (jakościowych i wskaźnikowych ujętych w Diagnozie Gminy Warlubie) oraz dokumentów programowych na lata 2014-2020.

Projekty rewitalizacyjne w ramach opracowanego Programu realizowane będą na wyznaczonych do rewitalizacji obszarach z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania. W Programie przyjęto m.in.:

- realizację projektów reagujących na ograniczenie wiodących problemów społecznych, zidentyfikowanych w danym sołectwie,
- planowane wykorzystanie źródeł finansowania poza środkami własnymi gminy Warlubie m.in. dotacji bezzwrotnych w ramach RPO WK-P 2014-2020.

Schemat 1. Przebieg procesu rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne.

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja dotyczy, zarówno terenów miejskich, jak i **wiejskich**. Głównym jej celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania w sposób kompleksowy** tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, **uzupełniająco do działań społecznych** tzw. „miękkich”.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

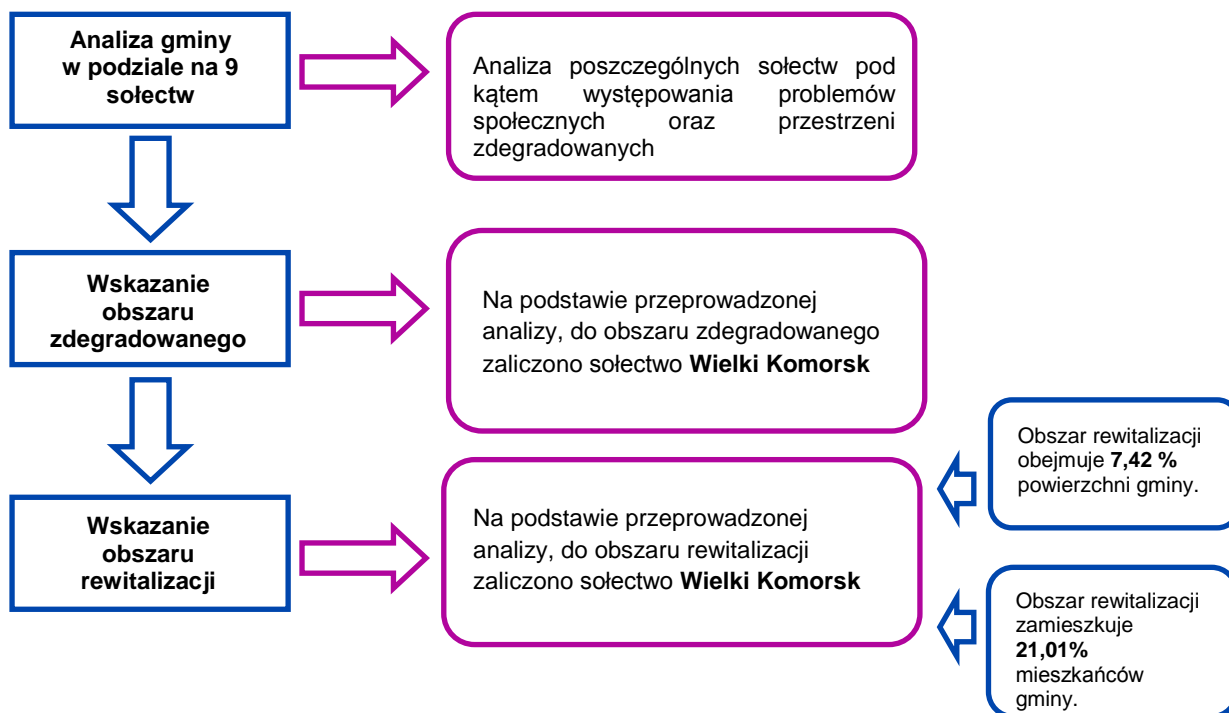
Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego lokalny program rewitalizacji. Gmina Warlubie planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne stało się opracowanie Programu Rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im

kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Gminie Warlubie przedstawia poniższy schemat.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Warlubie



Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie charakteryzuje się następującymi cechami:

- Kompleksowością – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych źródeł), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.
- Koncentracją – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach Gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk.
- Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych – pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach:
 - Przestrzennym,
 - Problemowym,
 - Proceduralno-instytucjonalnym,
 - Źródeł finansowania.
- Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta będzie kontynuowana na etapie wdrażania i realizacji programu.

1. Powiązania z dokumentami planistycznymi i strategicznymi

Program Rewitalizacji został opracowany na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i jest zgodny z:

- Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,
- Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Program wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie regionalnym i lokalnym. Poniżej przedstawiono bezpośrednio powiązania pomiędzy Programem Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023, a dokumentami regionalnymi i lokalnymi.

Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

| Poziom regionalny | | Poziom lokalny |
|--|--|--|
| Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ | | Strategia Rozwoju Gminy Warlubie 2020+Uchwała Nr XXXII/259/13 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Warlubie 2020+ |
| Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lat 2014-2020 | | Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Warlubie Załącznik Nr 1 oraz Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXXVI/295/14 Rady Gminy Warlubie z dnia 25 lipca 2014 r. |
| Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 | | Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Warlubie UCHWAŁA NR XXII/127/2016RADY GMINY WARLUBIE z dnia 9 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Warlubie na lata 2015-2020 |
| Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 | | Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego” |
| Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Obszaru Terytorialnego | | |
| Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego. Uchwała VII/13/2017Komitetu Sterującego ORSG Powiatu Świeckiego z dnia 18 stycznia 2017 roku. | | |

Źródło:

Opracowanie

własne.

1.1. Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

| Nazwa dokumentu | Opis powiązań |
|--|---|
| <p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+</p> | <p>Strategia rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego do 2020 roku. Plan Modernizacji 2020+przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 r., stanowi odpowiedź samorządu województwa na zmieniającą się sytuację polityczną kraju i warunki społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne regionu. Misją regionu do 2020 r. jest uzyskanie określonego stanu rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego, gdzie na pierwszym miejscu są jego mieszkańcy: poszczególne jednostki tworzące rodziny i składające się na całe społeczeństwo.</p> <p>„Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo” Misja ta będzie realizowana przez następujące priorytety:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurencyjna gospodarka; 2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast; 3. Silna metropolia; 4. Nowoczesne społeczeństwo. <p>Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Gmina Warlubie została zakwalifikowana do kategorii polityki przestrzennej – obszary wiejskie, dla których oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym.</p> <p>Program wykazuje zgodność z priorytetami Strategii: nowoczesne społeczeństwo oraz modernizacja przestrzeni wsi i miast oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast.</p> |
| <p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p> | <p>RPO WK-P 2014-2020 zakłada wsparcie działań, które mają spowodować rozwój regionu pod względem społecznym jak i gospodarczym.</p> <p>Głównym celem dokumentu jest uczynienie województwa kujawsko -pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców.</p> <p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023</i> jest spójny z zapisami RPO WK-P 2014-2020, dotyczącymi rewitalizacji społeczno-gospodarczej dla obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Rewitalizacja wybranych obszarów jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. Program Rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b <i>Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich</i>, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p> <p>Efektem tego będzie zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także wzrost potencjału gospodarczego i wzrost aktywności społecznej na obszarach problemowych. Infrastruktura obszarów wiejskich wspierana będzie także w ramach Osi 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Projekty ukierunkowane na</p> |

| | |
|---|---|
| | <p>ożywienie społeczne, gospodarcze, likwidację lub zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego, spadek poziomu bezrobocia będą wspierane z RPO WK-P 2014-2020 ze środków EFS przede wszystkim: w ramach Osi priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo oraz w ramach Osi 11 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Program Rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9d „Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, którego celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. W ramach tego priorytetu realizowana będzie odnowa społeczno-gospodarcza polegająca na rewitalizacji miejscowości wiejskich, co powinno przyczynić się do uruchomienia uśpionych potencjałów społecznych, które przyczynią się do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności lokalnych.</p> |
| <p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p> | <p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich stanowi interwencja zaplanowana w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, ▪ Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR. <p>Program Rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem obszar wiejski i wpisuje się w powyższe działania.</p> |
| <p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p> | <p>Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu ▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych ▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym |
| <p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Obszaru Terytorialnego</p> | <p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia Programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy Programu Rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim. Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 został opracowany w oparciu o Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykazuje zgodność z regułami opracowania Programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p> |
| <p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego. Uchwała VII/13/2017 Komitetu Sterującego ORSG Powiatu Świeckiego z dnia 18 stycznia 2017 roku.</p> | <p>Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 wpłynąć będzie na realizację kierunków Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego, w następujących celach rozwojowych:</p> <p>1.5 Podejmowanie działań aktywizujących na rzecz wzrostu zatrudnienia. 2.1 Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu.</p> |

Źródło: Opracowanie własne.

1.2. Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

| Nazwa dokumentu | Opis powiązań |
|---|--|
| <p>Strategia Rozwoju Gminy Warlubie 2020+Uchwała Nr XXXII/259/13 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii</p> | <p>Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 przyczyni się do osiągnięcia zakładanego celu nadrzędnego rozwoju Gminy Warlubie, ujętego w Strategii, jako: Cel 1. Nowoczesna infrastruktura i przestrzeń dla rozwoju gospodarczego:1.1.Dostępność i spójność oraz Cel 2 Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców gminy Warlubie-aktywne społeczeństwo. Ponadto rewitalizacja przyczyni się do</p> |

| | |
|---|---|
| <p>Rozwoju Gminy Warlubie 2020+</p> | <p>osiągnięcia celu 3 Dobra jakość życia -3.4.Rozwój lokalny z udziałem społeczności.</p> |
| <p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Warlubie Załącznik Nr 1 oraz Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXXVI/295/14 Rady Gminy Warlubie z dnia 25 lipca 2014 r.</p> | <p>Według Studium nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego Gminy Warlubie jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania i ładu przestrzennego gminy. Program Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 przyczyni się do realizacji podstawowych kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zachowanie, ochrona i kształtowanie istniejących zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz poprawa jego stanu; ▪ zwiększenie atrakcyjności turystyczno – wypoczynkowej gminy ▪ i upowszechnianie jej walorów przyrodniczo – krajobrazowych; ▪ wzmocnienie funkcji miejscowości Warlubie, jako siedziby gminy, pełniącej rolę administracyjną, usługowo – gospodarczą i mieszkaniową. |
| <p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Warlubie UCHWAŁA NR XXII/127/2016RADY GMINY WARLUBIE z dnia 9 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Warlubie na lata 2015-2020</p> | <p>Program przyczyni się do realizacji celów strategicznych długoterminowych nakreślonych w PGN, w szczególności cele strategiczne gminy Warlubie określono, jako:</p> <p>2. Podniesienie efektywności energetycznej budynków i obiektów na terenie gminy Warlubie</p> <p>4. Wdrożenie zrównoważonego energetycznie planowania przestrzennego i zarządzania rozwojem gminy Warlubie</p> |
| <p>Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”</p> | <p>Warlubie jest jedną z 11 gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”.</p> <p>W cel ogólny LSR 1.0 „Wzmocnienie rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru LGD do końca 2023 roku – wpisuje się potrzeba wzmocnienia gospodarki lokalnej, aktywizacji społecznozawodowej mieszkańców i zwiększenie rozpoznawalności obszaru LGD poprzez realizację celu szczegółowego, tj.:</p> <p>1.2 „Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru LGD, w tym grup defaworyzowanych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do końca 2023 roku.”</p> <p>Planowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji działania szczegółowo scharakteryzowane w rozdziałach 8 i 9 w pełni wpisują się w powyższy cel.</p> <p>Realizacja Programu przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób uczestniczących w inicjatywach, które zaspokajają potrzeby społeczne ▪ Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna ▪ Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). |

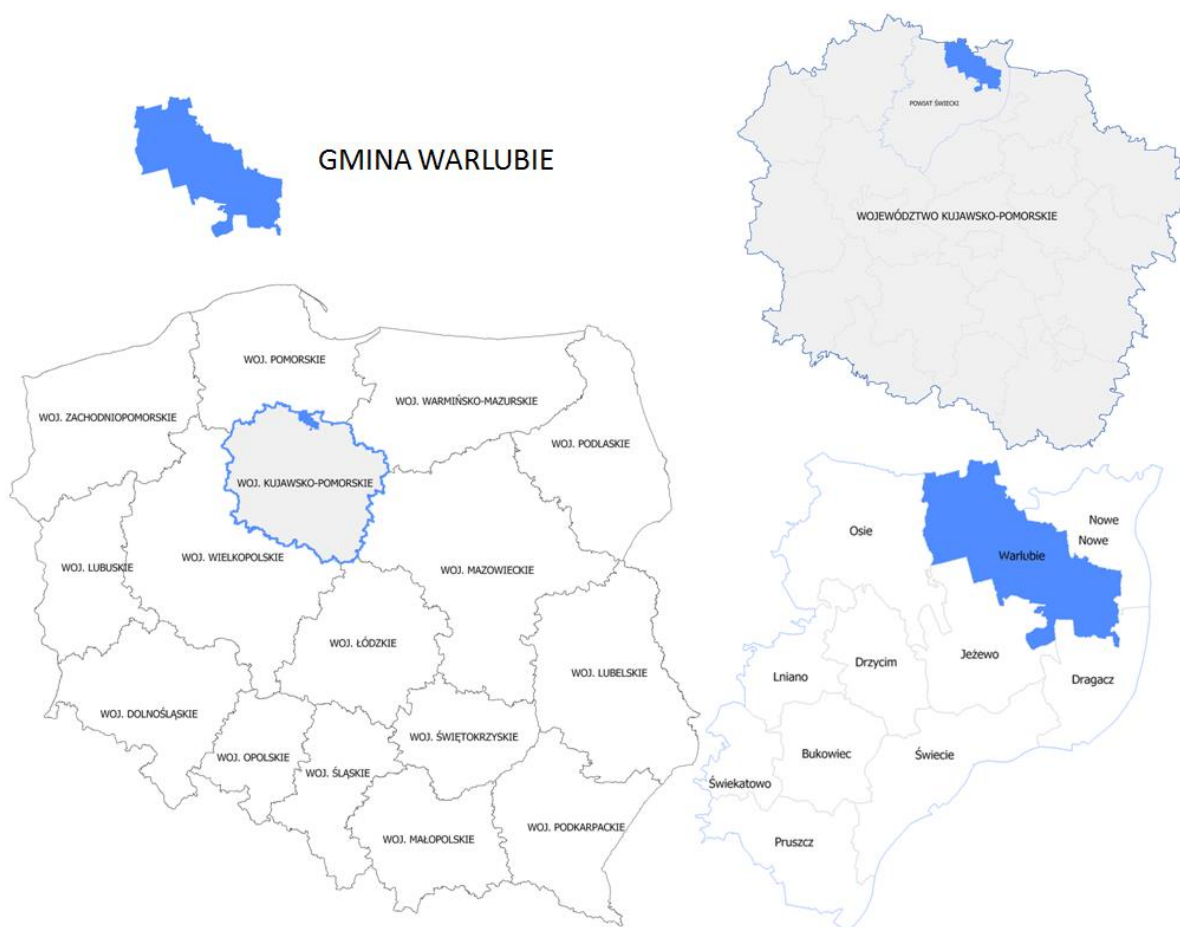
Źródło: Opracowanie własne.

2. Uproszczona diagnoza gminy Warlubie

2.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny gminy Warlubie

Gmina Warlubie posiada status gminy wiejskiej i zajmuje powierzchnię 20 037,588 ha (ok.201 km²), co stanowi ok. 13,6% powierzchni powiatu świeckiego. Zgodnie z danymi pochodzącymi z ewidencji ludności na terenie gminy Warlubie znajduje się 9 sołectw, w których skład wchodzi 32 miejscowości: Bąkowo, Bąkowski Młyn, Buśnia, Rulewo, Bzowo, Krusze, Osiek, Lipinki, Blizawy, Borowy Młyn, Borsukowo, Bursztynowo, Ciemny Las, Grabowa Góra, Jeżewnica, Kuźnica, Mątask, Nowa Huta, Przewodnik, Rybno, Rynków, Stara Huta, Średnia Huta, Zamczyska, Dębowe, Płochocin, Płochocinek, Krzewiny, Warlubie, Kurzejewo, Wielki Komorsk, Komorsk.

Mapa 1. Położenie Gminy Warlubie



Źródło: Urząd Gminy Warlubie

Poniżej zestawiono powierzchnię gminy Warlubie w podziale na sołectwa Gminy.

Tabela 1. Zestawienie powierzchni sołectw gminy Warlubie

| Lp | Sołectwo | Powierzchnia (w ha) |
|--------------------|----------------|---------------------|
| 1 | Bąkowo | 829,2383 |
| 2 | Płochocin | 600,8744 |
| 3 | Buśnia | 911,5307 |
| 4 | Płochocinek | 546,4446 |
| 5 | Bzowo | 1 202,7090 |
| 6 | Krusze | 818,0773 |
| 7 | Lipinki | 12 654,2658 |
| 8 | Wielki Komorsk | 1 486,6811 |
| 9 | Warlubie | 987,7668 |
| RAZEM GMINA | | 20 037,588 |

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Warlubie

2.2. Sfera społeczna

Uwarunkowania demograficzne

Gminę Warlubie ogółem zamieszkuje 6 592 osób (stan na 31.12.2015 r.). Liczbę ludności w poszczególnych sołectwach podano w poniższej tabeli:

Tabela 2. Wykaz mieszkańców gminy Warlubie (stan na 31.12.2015r.)

| LP | SOŁECTWO | MIESZKAŃCY | ODSETEK MIESZKAŃCÓW W GMINIE [%] |
|----|--------------------|-------------|----------------------------------|
| 1 | Bąkowo | 364 | 5,52 |
| 2 | Buśnia | 420 | 6,37 |
| 3 | Bzowo | 468 | 7,10 |
| 4 | Krusze | 290 | 4,40 |
| 5 | Lipinki | 818 | 12,41 |
| 6 | Płochocin | 257 | 3,90 |
| 7 | Płochocinek | 349 | 5,29 |
| 8 | Warlubie | 2241 | 34,00 |
| 9 | Wielki Komorsk | 1385 | 21,01 |
| 10 | RAZEM GMINA | 6592 | 100 |

Źródło danych: Urząd Gminy Warlubie

Poniżej przedstawiono wykaz mieszkańców według grup ekonomicznych z podziałem na sołectwa gminy Warlubie.

Tabela 3. Liczba mieszkańców według grup ekonomicznych (stan na 31.12.2015 rok)

| Lp | Sołectwo | Liczba mieszkańców | Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym | Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym | Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym |
|----|--------------------|--------------------|---|---|--|
| 1 | Bąkowo | 364 | 211 | 51 | 102 |
| 2 | Buśnia | 420 | 266 | 54 | 100 |
| 3 | Bzowo | 468 | 302 | 77 | 89 |
| 4 | Krusze | 290 | 180 | 38 | 72 |
| 5 | Lipinki | 818 | 514 | 123 | 181 |
| 6 | Płochocin | 257 | 158 | 41 | 58 |
| 7 | Płochocinek | 349 | 227 | 40 | 82 |
| 8 | Warlubie | 2241 | 1406 | 348 | 487 |
| 9 | Wielki Komorsk | 1385 | 860 | 189 | 336 |
| 10 | RAZEM GMINA | 6592 | 4124 | 961 | 1507 |

Źródło danych: Urząd Gminy Warlubie

W strukturze wiekowej ludności w gminie Warlubie (wg ekonomicznych grup wieku) dominuje ludność w wieku produkcyjnym (18-64 lat dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet), która stanowi ok. 62,56 % ogółu mieszkańców. Drugą grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym (≤ 17 lat zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet), obejmująca ok. 22,86 %. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym, (≥ 65 lat dla mężczyzn i ≥ 60 lat dla kobiet), stanowi 14,58 % wszystkich mieszkańców Gminy i wykazuje tendencję wzrostu. Gmina Warlubie podlega typowym procesom starzenia się społeczeństwa. Wyraża się to w sukcesywnym wzroście liczby i udziałów ludności starszej oraz coraz mniejszej liczbie i udziałach najmłodszych grup wiekowych w strukturze mieszkańców Gminy. Wzrost liczebności grupy produkcyjnej mieszkańców na terenie gminy Warlubie – zwłaszcza jej starszych roczników mieszkańców, spowoduje w najbliższych latach przyrost liczebności grupy poprodukcyjnej wśród mieszkańców Gminy.

Bezrobocie

Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu liczba bezrobotnych w gminie Warlubie zarejestrowanych na dzień 31.12.2015 r. wyniosła 364 osób i była niższa od liczby osób zarejestrowanych w latach poprzednich.

Tabela 4. Bezrobocie w gminie Warlubie w latach 2010-2015 r.

| Obszar | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|----------------|------|------|------|------|------|------|
| Gmina Warlubie | 550 | 486 | 516 | 502 | 417 | 364 |

Źródło danych: dane PUP Świecie

Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym z roku na rok spada. Aktualnie wskaźnik ten wynosi 8,83 %, co oznacza, że każdy co 9 bezrobotny w Gminie Warlubie to osoba w wieku produkcyjnym, która nie podejmuje aktywności w gospodarce.

Tabela 5. Struktura bezrobotnych na tle ludności w wieku produkcyjnym (stan na 31.12.2015)

| Obszar | Liczba ludności w wieku produkcyjnym | Wiek do-34 | Wiek 35 – 54 | Wiek 55 + | Płeć | |
|----------------|--------------------------------------|------------|--------------|-----------|------------|------------|
| | | | | | K | M |
| Bąkowo | 211 | 8 | 6 | 3 | 11 | 6 |
| Buśnia | 266 | 13 | 13 | 5 | 21 | 10 |
| Bzowo | 302 | 5 | 7 | 7 | 12 | 7 |
| Krusze | 180 | 6 | 2 | 1 | 8 | 1 |
| Lipinki | 514 | 8 | 17 | 15 | 26 | 14 |
| Płochocin | 158 | 8 | 8 | 4 | 10 | 10 |
| Płochocinek | 227 | 11 | 11 | 3 | 14 | 11 |
| Warlubie | 1406 | 53 | 48 | 20 | 74 | 47 |
| Wielki Komorsk | 860 | 39 | 32 | 11 | 56 | 26 |
| Razem | 4124 | 151 | 144 | 69 | 232 | 132 |

Źródło danych: dane Urząd Gminy Warlubie na podstawie PUP

W Gminie Warlubie odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym stanowi **8,83 %**.

Osoby bezrobotne w wieku produkcyjnym mające 35-54 lata stanowią 3,49 % ludności w wieku produkcyjnym Gminy, a młode osoby do 34 lat stanowią 3,66 % ludności w wieku produkcyjnym Gminy Warlubie. Udział bezrobotnych w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym ma istotne znaczenie dla kształtowania procesów rozwoju społecznego i gospodarczego na terenie Gminy Warlubie i celowe jest podejmowanie działań związanych z aktywizacją społeczną i zawodową oraz edukacyjną bezrobotnych będących w wieku produkcyjnym.

Pomoc społeczna

Według danych statystycznych w 2015 roku ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Warlubie korzystało 785 osób co stanowi 11,91 % wszystkich mieszkańców Gminy.

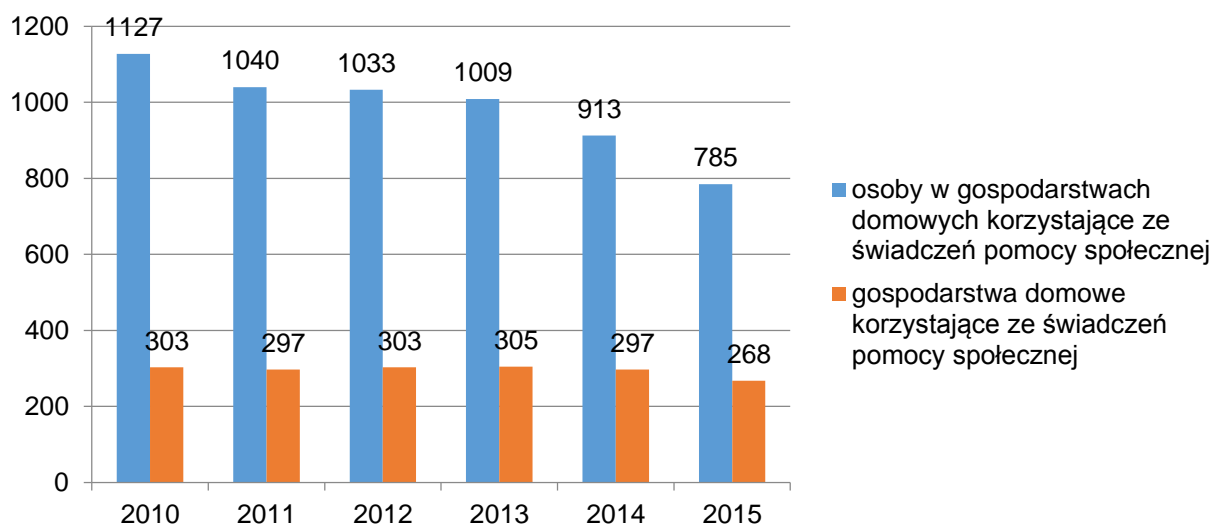
Tabela 6. Świadczenia społeczne w gminie Warlubie 2010-2015r.

| Świadczenia pomocy społecznej | jednostka | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|---|-----------|------|------|------|------|------|------|
| Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej | | | | | | | |
| GINA WARLUBIE: | | | | | | | |
| gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej | rodzina | 303 | 297 | 303 | 305 | 297 | 268 |
| osoby w gospodarstwach domowych korzystające ze świadczeń pomocy społecznej | osoba | 1127 | 1040 | 1033 | 1009 | 913 | 785 |
| SOŁECTWO | Bąkowo | 11 | 12 | 13 | 12 | 10 | 10 |
| | | 47 | 47 | 48 | 42 | 33 | 33 |

| | | | | | | | |
|----------|----------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| SOŁECTWO | Płochocin | 15 | 18 | 18 | 17 | 16 | 9 |
| | | 67 | 64 | 67 | 66 | 59 | 40 |
| SOŁECTWO | Buśnia | 23 | 19 | 19 | 17 | 12 | 15 |
| | | 93 | 78 | 77 | 67 | 48 | 52 |
| SOŁECTWO | Płochocinek | 12 | 16 | 15 | 14 | 9 | 10 |
| | | 57 | 66 | 63 | 46 | 31 | 36 |
| SOŁECTWO | Bzowo | 21 | 22 | 25 | 26 | 23 | 23 |
| | | 69 | 68 | 84 | 90 | 75 | 66 |
| SOŁECTWO | Krusze | 15 | 15 | 11 | 16 | 13 | 9 |
| | | 67 | 61 | 55 | 51 | 38 | 30 |
| SOŁECTWO | Wielki Komorsk | 62 | 59 | 61 | 62 | 88 | 77 |
| | | 217 | 175 | 189 | 188 | 232 | 208 |
| SOŁECTWO | Warlubie | 81 | 76 | 81 | 75 | 65 | 65 |
| | | 267 | 257 | 237 | 216 | 176 | 173 |
| SOŁECTWO | Lipinki | 63 | 60 | 60 | 66 | 61 | 50 |
| | | 243 | 224 | 213 | 243 | 221 | 147 |

Źródło danych: dane GOPS Warlubie

Wykres 1. Liczba osób i rodzin w gminie Warlubie otrzymujących świadczenia społeczne



Źródło danych: dane Urzędu Gminy w Warlubiu

Pomimo powolnego spadku w gminie Warlubie liczby gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wskazany wynik osób korzystających ze świadczeń społecznych w gminie Warlubie jest nadal wyższy od przeciętnego w województwie (10%), a na tle powiatu lokował Gminę w 2015 roku na 7 miejscu z 11 gmin powiatu świeckiego (średnia dla powiatu stanowi według danych GUS 12,4%).

Niepokojącym zjawiskiem społecznym w Gminie jest fakt, że **prawie 45%** dzieci w wieku do lat 17 żyje w gminie Warlubie w rodzinach na tyle ubogich, że rodzice otrzymują na nie zasiłek rodzinny.

Według danych GOPS w Warlubiu najczęstszymi powodami objęcia pomocą społeczną są:

- ubóstwo,
- bezrobocie,

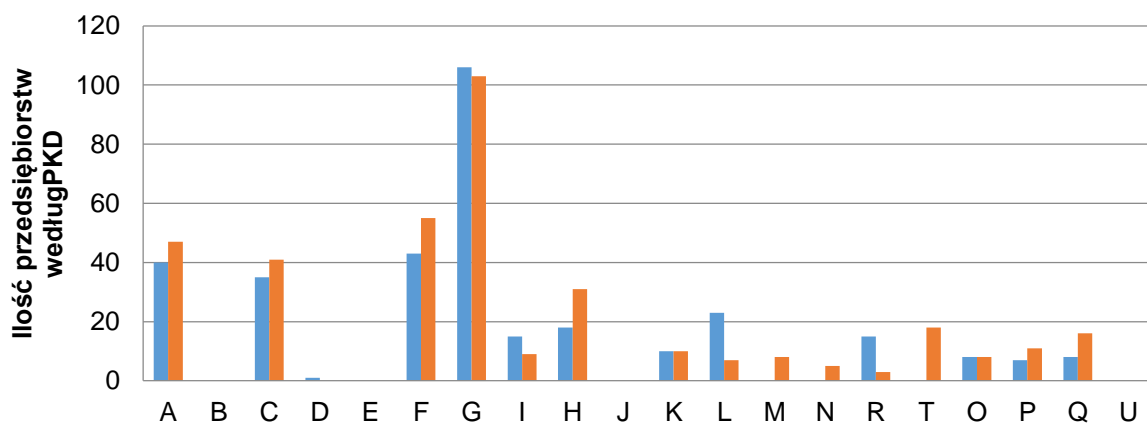
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm.

2.3. Sfera gospodarcza

Lokalną gospodarkę tworzą przede wszystkim gospodarstwa rolne, mikroprzedsiębiorstwa oraz kilka średniej wielkości przedsiębiorstw. Na terenie Gminy zlokalizowane są różnego rodzaju instytucje oferujące usługi w zakresie szkolnictwa, administracji, lecznictwa i komunikacji. W Gminie zlokalizowanych jest kilka średnich zakładów, mających znaczący wpływ na lokalny rynek pracy.

Według rejestru REGON za 2015 rok w gminie Warlubie zarejestrowano w sektorze rolniczym 42 podmioty gospodarcze, w sektorze przemysłowym i budowlanym 113 podmiotów gospodarczych, a pozostałe 292 podmioty gospodarcze obejmują szeroko pojęty sektor usługowy (handel, transport, gastronomię, administrację itd.). Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność na 10 tys. ludności wynosi w gminie Warlubie 490. Gmina Warlubie ma głównie charakter rolniczy. Na terenie gminy istnieje ponad 900 indywidualnych gospodarstw, a użytki rolne stanowią 35% jej powierzchni. Dominują zasiewy, głównie: zboża, buraki, ziemniaki, rzepak. Znaczna część mieszkańców utrzymuje się również prowadząc działalność gospodarczą (270 podmiotów gospodarczych) oraz znajdując zatrudnienie w dynamicznie rozwijających się firmach m.in. takich jak Jagr, Gzella. Równie dobrze rozwinięty jest przemysł drzewny.

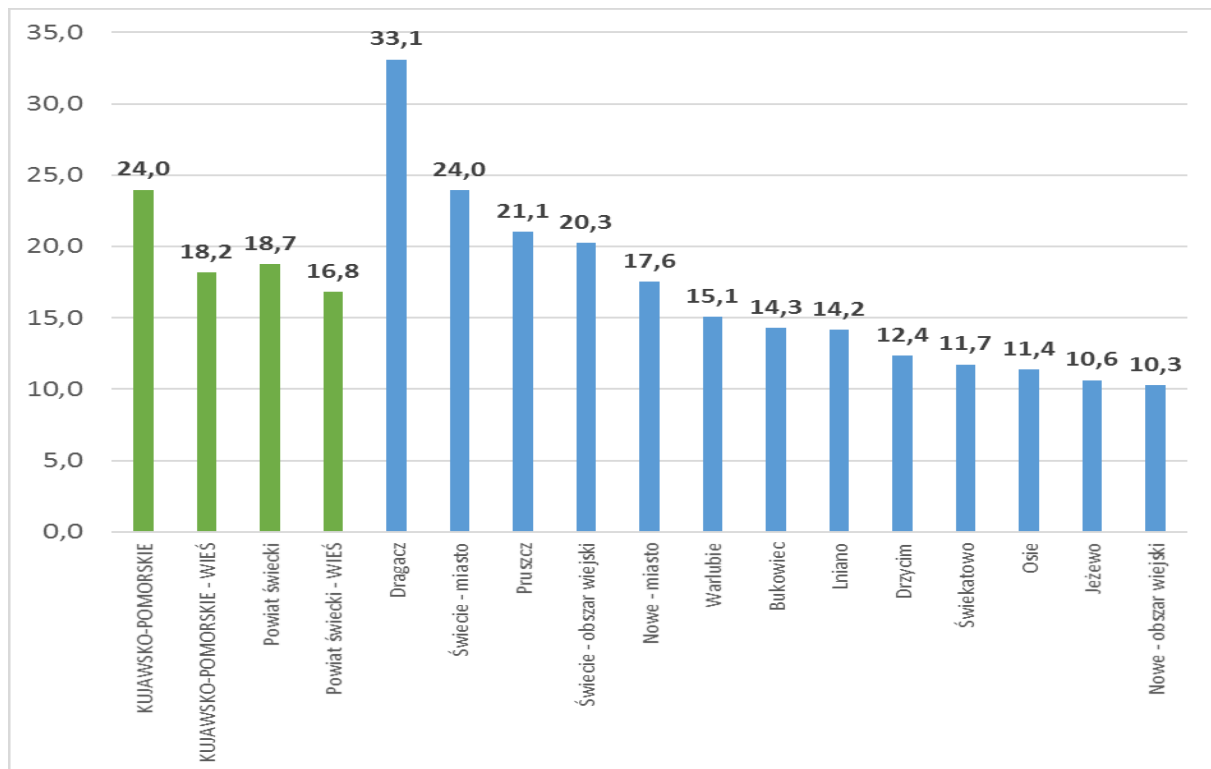
Wykres 2. Porównanie ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Warlubie z podziałem na PKD w latach 2005 r. i 2016 r.



Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego 2005 r. 2016 r.

Jak można zaobserwować, największy odsetek zarejestrowanych na terenie Gminy Warlubie przedsiębiorstw związany jest z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych. Poniżej zilustrowano stan rozwoju przedsiębiorczości w najliczniejszej sekcji PKD (G) – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle w województwie i powiecie oraz gminach powiatu świeckiego z uwzględnieniem pozycji gminy Warlubie. W 2016 roku na terenie gminy działały 182 podmioty gospodarcze, a w 2017r. 223 podmioty gospodarcze.

Wykres 3. Porównanie stanu rozwoju przedsiębiorczości w sekcji G (stan na dzień 31.12.2016r.)



Źródło danych: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Ogólny stan rozwoju przedsiębiorczości lokuje gminę Warlubie wśród średnich jednostek w powiecie. Biorąc pod uwagę wyłącznie gminy wiejskie powiatu świeckiego - Warlubie pod względem stanu rozwoju przedsiębiorczości jest na drugiej pozycji w powiecie po gminie Dragacz, co stanowi ważny czynnik rozwoju w uznawanych za najważniejsze dla kształtowania lokalnych rynków pracy sektorach gospodarki (sekcja G jest najliczniejszym sektorem przedsiębiorstw w gminie Warlubie). Gmina w tym sektorze rozwoju przedsiębiorczości zbliża się do wartości średnich dla powiatu, czy województwa, a dla obszarów wiejskich wyprzedza większość gmin powiatu.

Korzystna lokata gminy Warlubie pod względem sekcji G – tj. podmiotów działających w handlu i naprawach, ma kluczowe znaczenie dla kształtowania jakości życia mieszkańców, ale także powoduje rozwój dużej ilości mniejszych, rozproszonych miejsc pracy. Pod tym względem lokata gminy i pozycja na tle innych gmin powiatu – jest najkorzystniejsza.

2.4. Sfera środowiskowa

Głównym problemem środowiskowym w gminie Warlubie jest ochrona powietrza atmosferycznego. Stan infrastruktury (zasobów mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej, tras komunikacyjnych, systemów energetycznych, ciepłowniczych, wodno-kanalizacyjnych oraz gospodarki odpadami) ma kluczowy wpływ na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz zużycie energii. Według *Programu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Warlubie* największym udziałowo nośnikiem w zestawieniu zapotrzebowania na energię budynków mieszkalnych były paliwa węglowe – 60,8% całkowitego zapotrzebowania na energię grupy mieszkalnictwo. Do znaczących nośników należały także biomasa (25,7% całkowitego zużycia energii w sektorze) i energia elektryczna (11,2%). Udział źródeł gazowych oraz źródeł energii odnawialnej (energia słoneczna i geotermalna) był znikomy. Zgodnie z PGN w zestawieniu ilości emitowanego dwutlenku węgla z nośników

wykorzystywanych przez mieszkalnictwo, największy udział przypadł, tak samo jak w zestawieniu energii, na paliwa węglowe – 81,0% całkowitej emisji CO₂ z sektora.

2.5. Sfera przestrzenno – funkcjonalna i techniczna

Drogi

Przez Gminę przebiega droga krajowa DK 91 (Gdańsk – Częstochowa) oraz droga wojewódzka nr 214 (Warlubie – Łeba). Na terenie Gminy Warlubie znajduje się także węzeł przebiegającej przez Województwo Kujawsko-Pomorskie autostrady A-1. Tereny przyległe do węzła Warlubie i układ dróg lokalnych są czynnikiem powodującym zwiększenie dostępności Gminy. Układ drogowy zapewnia Gminie dobre skomunikowanie z regionem.

Kolej

Przez teren gminy Warlubie przebiega także linia kolejowa nr 131 (Chorzów Batory – Tczew). Trasa jest traktem o znaczeniu państwowym. Pod względem technicznym jest to linia magistralna, dwutorowa i zelektryfikowana. Linia przebiega w VI paneuropejskim korytarzu transportowym i jest ujęta w systemach: AGC (międzynarodowe linie – E dla transportu pasażerskiego) i AGTC (międzynarodowe linie transportu kombinowanego), jako linia uzupełniająca. Na linii tej odbywają się przewozy pasażerskie oraz towarowe. W obszarze gminy Warlubie znajduje się również stacja kolejowa zlokalizowana w miejscowości Warlubie.

Energia

Źródłem zasilania gminy Warlubie w energię elektryczną jest główny punkt zasilania GPZ WN/SN, zlokalizowany w południowej części wsi Warlubie. Wyposażony jest on w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy. Przez obszar Gminy przebiegają następujące linie najwyższych i wysokich napięć:

- jedna linia napowietrzna najwyższych napięć 220 kV z elektrowni w Pątnowie poprzez Bydgoszcz, Jasiniec w kierunku Gdańska; linia ta przebiega na osi północ – południe we wschodniej części Gminy,
- dwie linie wysokiego napięcia 110 kV zasilające GPZ w Warlubiu z kierunku Strzemięcina (osiedle Grudziądza) i Milewa (woj. pomorskie).

Wodociągi i kanalizacja

Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy wynosi 103,5 km. Korzysta z niej 5850 mieszkańców. Gmina Warlubie skanalizowana jest w ok. 42%. Całkowita długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy wynosi ok.33 km. Korzysta z niej ok. 2700 osób. We wschodniej części wsi Warlubie zlokalizowana jest mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 480 m³/dobę. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do Strugi Komorsk i dalej do rzeki Mątawy.

Mieszkalnictwo

W całej gminie Warlubie znajduje się 43 mieszkań w zasobach komunalnych (stan na dzień 31.12. 2016r.), z czego:

- 27 mieszkań komunalnych
- 6 lokali socjalnych
- 11 lokali administrowanych przez Gminę Warlubie na mocy zawartych umów z PKP S.A.

Tabela 7. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Warlubie

| Rodzaj instalacji | % mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne | | |
|-------------------|---|------|------|
| | 2005 | 2010 | 2015 |
| wodociąg | Brak danych | 41 | 44 |

| | | | |
|----------------------|-------------|----|----|
| kanalizacja | Brak danych | 20 | 20 |
| Łazienka z WC | Brak danych | 38 | 38 |
| centralne ogrzewanie | Brak danych | 26 | 26 |
| gaz sieciowy | Brak danych | 0 | 0 |

Źródło danych: dane Urzędu Gminy w Warlubiu

Przestrzenie zdegradowane

Na terenie Gminy Warlubie występuje przestrzeń zdegradowana obejmująca tereny w sołectwie Wielki Komorsk - strefa funkcjonalna II- strefa rolno-leśno-osadnicza, obszar rolniczy

oraz w Rulewie (sołectwo Buśnia) tereny w strefie funkcjonalnej I- strefa wielofunkcyjna, obszary zabudowy mieszkaniowej i usługowej, strefa ochrony konserwatorskiej B. Przestrzenie te docelowo wymagać będą zagospodarowania w celu ich wykorzystania dla funkcji integracji, aktywizacji, a nawet resocjalizacji mieszkańców.

2.6. Wnioski

1. W sferze społecznej dominującymi problemami Gminy Warlubie są nadal zjawisko bezrobocia oraz korzystanie rodzin ze świadczeń społecznych.
2. Na terenie Gminy występuje stosunkowo duży udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (co 9 osoba bezrobotna, dodatkowo znacząca większość bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym to osoby do 55 lat). Sytuacja ta stanowi poważne wyzwanie rozwojowe Gminy, a udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym, pomimo obserwowanego spadku liczby bezrobotnych w latach 2010 -2015 na terenie Gminy Warlubie, wpływa na osłabienie potencjału gospodarczego Gminy Warlubie.
3. W zakresie pomocy społecznej występuje nadal stosunkowo duża liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej pomimo notowanego powolnego spadku uzależnień rodzin od świadczeń społecznych, odsetek osób korzystających ze świadczeń GOPS w gminie Warlubie wynosi 11,91%, oznacza to, że nadal, co 12 mieszkaniec Gminy korzysta z form wsparcia społecznego. Główną przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest nadal niedostatek materialny, a w wielu przypadkach nawet ubóstwo rodzin, co spowodowane jest głównie niedoborem dochodów. Często brak możliwości zatrudnienia występuje łącznie z ubóstwem. Analizując katalog przyczyn korzystania z pomocy społecznej z perspektywy samorządu lokalnego, należałoby każdą z tych przyczyn potraktować, jako potencjalny czynnik zagrożenia wykluczeniem społecznym osób. Powoduje to konieczność wspierania procesów aktywizacji społecznej, integracji społecznej oraz wsparcia aktywności lokalnej mieszkańców.
4. Niepokojąco duża jest liczba rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej na dzieci do lat 17 (w Gminie Warlubie **prawie 45%** dzieci w wieku do lat 17 żyje w rodzinach otrzymujących zasiłek rodzinny na dzieci).
5. W sferze infrastrukturalnej i funkcjonalno-przestrzennej występują w Gminie przestrzenie zdegradowane wymagające uporządkowania i zagospodarowania m.in. na cele społeczne.
6. W zakresie ochrony środowiska kluczowe znaczenie dla gminy Warlubie ma ciągła modernizacja stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych na terenie Gminy, niezbędna dla poprawy jakości powietrza. W tym kontekście ważne jest również zagospodarowanie przestrzeni oraz działania na rzecz remontu dróg lokalnych, czy wymiana instalacji w obiektach, w których przeważającym nośnikiem są paliwa węglowe, a także zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i prywatnych.



MINISTERSTWO
ROZWOJU



WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności



3. Obszar zdegradowany gminy¹

Obszarem zdegradowanym w gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.²

Obszar zdegradowany w gminie Warlubie został wyznaczony zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Delimitację obszaru zdegradowanego przeprowadzono w oparciu o wskaźniki określone na liście wskaźników stanu kryzysowego dla obszarów wiejskich oraz o jeden wskaźnik autorski.

Obszar gminy podzielono na 9 sołectw, dla których przeprowadzano diagnozę mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego:

- | | | |
|-----------|--------------|-------------------|
| 1. Bąkowo | 4. Krusze | 7. Płochocinek |
| 2. Buśnia | 5. Lipinki | 8. Warlubie |
| 3. Bzowo | 6. Płochocin | 9. Wielki Komorsk |

3.1. Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych

Sołectwa podzielono na 2 następujące grupy, biorąc pod uwagę liczbę ich mieszkańców:

- Sołectwa o liczbie mieszkańców do 1000 osób – Bąkowo, Krusze, Płochocin, Płochocinek, Buśnia, Bzowo i Lipinki
- Sołectwa o liczbie mieszkańców powyżej 1000 osób – Wielki Komorsk i Warlubie

Każdą z grup w pierwszej kolejności zbadano zestawem dwóch wskaźników ze sfery społecznej.

3.1.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw o liczbie mieszkańców do 1000 osób

Sołectwa zamieszkałe przez mniej niż 1000 osób, czyli **Bąkowo, Krusze, Płochocin, Płochocinek, Buśnia, Bzowo i Lipinki** zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Stosunek przestępstw i wykroczeń odnotowanych na danym obszarze względem ogółu gospodarstw domowych na tym obszarze (wskaźnik autorski).

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

¹ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

² Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Tabela 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zamieszkałych przez mniej niż 1000 osób

| Sołectwo | Ludność w wieku produkcyjnym | Liczba bezrobotnych | Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze |
|--------------|------------------------------|---------------------|---|
| Bąkowo | 211 | 17 | 8,06% |
| Krusze | 180 | 9 | 5,00% |
| Płochocin | 158 | 20 | 12,66% |
| Płochocinek | 227 | 25 | 11,01% |
| Buśnia | 266 | 31 | 11,65% |
| Bzowo | 302 | 19 | 6,29% |
| Lipinki | 514 | 40 | 7,78% |
| Gmina | 4124 | 364 | 8,83% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu.

Tabela 9. Stosunek przestępstw i wykroczeń odnotowanych na danym obszarze względem ogółu gospodarstw domowych na obszarze sołectw zamieszkałych przez mniej niż 1000 osób

| Sołectwo | Liczba gospodarstw domowych | Liczba przestępstw i wykroczeń (przeciwko mieniu, życiu i zdrowiu, drogowych i pozostałych) | Stosunek przestępstw i wykroczeń odnotowanych na danym obszarze względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze |
|--------------|-----------------------------|---|---|
| Bąkowo | 98 | 8 | 8,16% |
| Krusze | 89 | 1 | 1,12% |
| Płochocin | 95 | 4 | 4,21% |
| Płochocinek | 102 | 7 | 6,86% |
| Buśnia | 144 | 6 | 4,17% |
| Bzowo | 177 | 14 | 7,91% |
| Lipinki | 384 | 26 | 6,77% |
| Gmina | 2314 | 166 | 7,17% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Świeciu.

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w żadnym z analizowanych sołectw nie występują co najmniej dwa problemy społeczne.

Tabela 10. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zamieszkałych przez mniej niż 1000 osób

| Sołectwo | Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze | Stosunek przestępstw i wykroczeń odnotowanych na danym obszarze względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze |
|--------------|---|---|
| Bąkowo | 8,06% | 8,16% |
| Krusze | 5,00% | 1,12% |
| Płochocin | 12,66% | 4,21% |
| Płochocinek | 11,01% | 6,86% |
| Buśnia | 11,65% | 4,17% |
| Bzowo | 6,29% | 7,91% |
| Lipinki | 7,78% | 6,77% |
| Gmina | 8,83% | 7,17% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu oraz z Komendy Powiatowej Policji w Świeciu.

3.1.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw o liczbie mieszkańców powyżej 1000 osób

Sołectwa zamieszkałe przez więcej niż 1000 osób, czyli **Wielki Komorsk i Warlubie** zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

Tabela 11. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze sołectw zamieszkałych przez więcej niż 1000 osób

| Sołectwo | Liczba ludności ogółem | Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej | Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze |
|----------------|------------------------|---|---|
| Wielki Komorsk | 1385 | 208 | 15,02% |
| Warlubie | 2241 | 173 | 7,72% |
| Gmina | 6592 | 785 | 11,91% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Warlubiu.

Tabela 12. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectw zamieszkałych przez więcej niż 1000 osób

| Miejscowość | Liczba dzieci w wieku do lat 17 | Liczba dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny | Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze |
|----------------|---------------------------------|--|---|
| Wielki Komorsk | 322 | 169 | 52,48% |
| Warlubie | 459 | 187 | 40,74% |
| Gmina | 1428 | 640 | 44,82% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Warlubiu.

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że co najmniej dwa problemy społeczne występują w sołectwie **Wielki Komorsk**.

Tabela 13. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zamieszkałych przez więcej niż 1000 osób

| Miejscowość | Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze | Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze |
|----------------|---|---|
| Wielki Komorsk | 15,02% | 52,48% |
| Warlubie | 7,72% | 40,74% |
| Gmina | 11,91% | 44,82% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Warlubiu.

3.2. Analiza miejscowości, w których zdiagnozowano problemy społeczne, pod kątem występowania przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

Przestrzeń zdegradowana

Przestrzeń zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię).

Do kategorii przestrzeni zdegradowanych możliwe jest także zaliczenie terenów i obiektów, które pierwotnie pełniły innego rodzaju funkcje (np. usługowe, handlowe, mieszkaniowe, magazynowo-składowe) i nie są obecnie wykorzystywane w tym celu, jeśli możliwa jest ich adaptacja na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, nawet jeśli nie dojdzie do zmiany funkcji pierwotnej. Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty. W szczególności do „przestrzeni zdegradowanych” należy zaliczyć: budynki (także budynki towarzyszące zasadniczej funkcji – np. w przypadku terenów przemysłowych lub gospodarstw rolnych także budynki zajmowane przez administrację, bazy pojazdów, itp.), place manewrowe, place składowe, tereny obsługi

komunikacyjnej, tereny wyrobisk, tereny składowisk, budynki dworcowe, urządzenia stacyjne, rampy załadownicze, obiekty magazynowo-składowe (przy terenach przemysłowych, rolnych lub komunikacyjnych). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych zalicza się także tereny i urządzenia infrastruktury technicznej służącej obsłudze ww. terenów, jeśli są z nimi integralnie związane (to znaczy po zaprzestaniu zasadniczej działalności nie zostały zaadaptowane na inne cele) – np. zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, urządzenia zasilania w energię, w tym w energię elektryczną, stacje redukcyjne gazu, itp. Do kategorii przestrzeni zdegradowanych związanych z pełnionymi wcześniej działalnościami rolniczymi nie zalicza się użytków rolnych, a jedynie tereny zajmowane przez zabudowę (w tym służącą hodowli), zagospodarowanie towarzyszące i infrastrukturę obsługi tych terenów. W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach, do kategorii „przestrzeni zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania (są to obiekty i tereny na których aktualnie prowadzi się działalność mieszczącą się w kategoriach użytkowania określonych powyżej) jeśli istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących ideę i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne.

Przestrzeń zdegradowana wpisująca się w powyższą definicję, występuje na terenie miejscowości Wielki Komorsk.

Przestrzeń zdegradowaną stanowi obecnie nieużytkowany budynek sali wiejskiej i teren wokół niego będący własnością Gminy Warlubie. Na przestrzeni tej wcześniej prowadzono działalność rolniczą przez Spółdzielnię Produkcyjną „Świadomość”.

Szczegółowa charakterystyka przestrzeni zdegradowanych została zawarta w rozdziale 5 niniejszego Programu Rewitalizacji.

3.3. Obszar zdegradowany – podsumowanie analizy

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych oraz analiza pod kątem występowania przestrzeni zdegradowanych wykazała, że obszarem zdegradowanym w gminie jest sołectwo **Wielki Komorsk**. W sołectwie tym występują dwa problemy społeczne oraz przestrzenie zdegradowane.

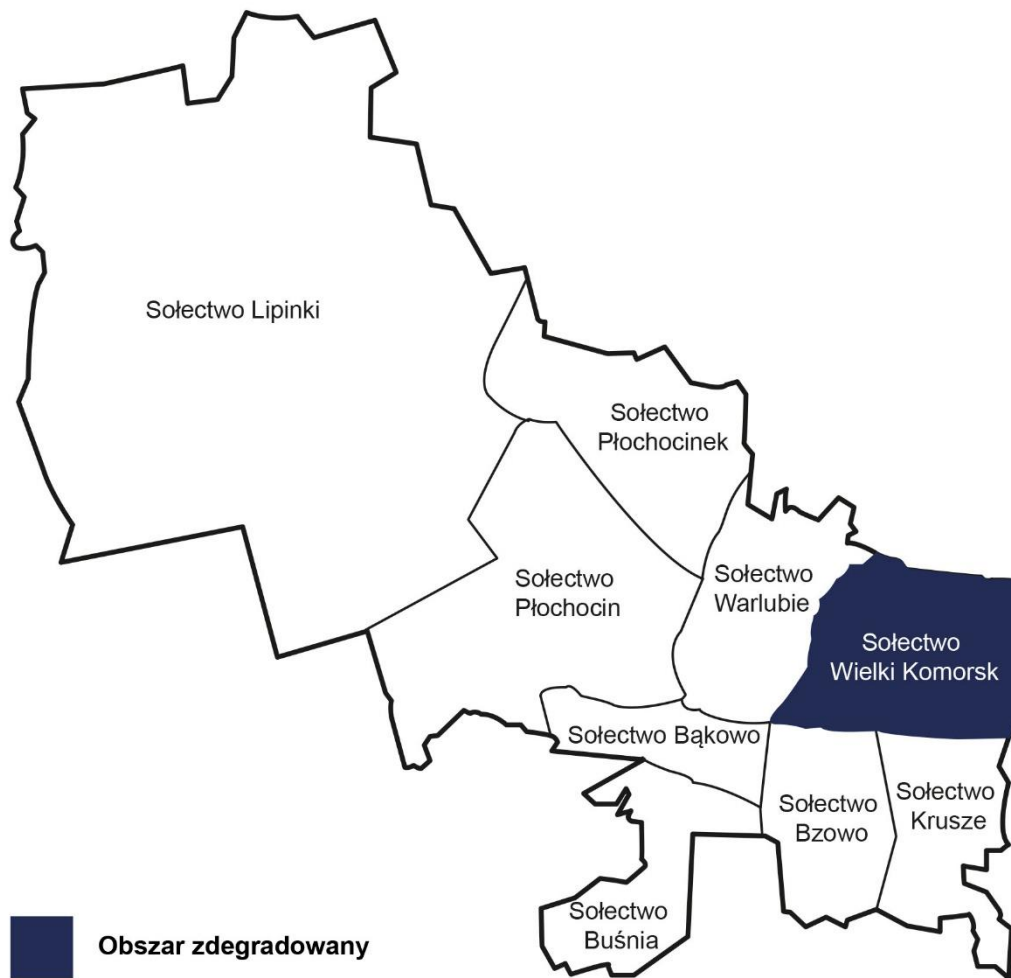
Tabela 14. Powierzchnia i ludność obszaru zdegradowanego na terenie gminy Warlubie

| Obszar | Ludność | Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy | Powierzchnia (ha) | Udział w całkowitej powierzchni gminy |
|---------------------|---------|---|-------------------|---------------------------------------|
| Wielki Komorsk | 1385 | 21,01% | 1486,6811 | 7,42% |
| Obszar zdegradowany | 1385 | 21,01% | 1486,6811 | 7,42% |
| Gmina | 6592 | 100% | 20037,5880 | 100% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Warlubie.

Zasięg obszaru zdegradowanego przedstawia poniższa mapa.

Mapa 2. Obszar zdegradowany w Gminie Warlubie



Źródło: Opracowanie własne.

4. Obszar rewitalizacji gminy

4.1. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji

W myśl „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów, których łączna powierzchnia będzie większa niż **20% powierzchni gminy** oraz zamieszkałych przez więcej niż **30% mieszkańców gminy**. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojaskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” wskazują, że do obszaru rewitalizacji, na którym będą prowadzone przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji należy zaliczyć te obszary zdegradowane (w całości lub częściowo), które spełniają przynajmniej jeden z zestawów kryteriów i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych. Dla obszarów wiejskich przewidziano następujące 4 cele rewitalizacji:

- **Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione zostaną następujące warunki:
 - a) występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego,
 - b) na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej, chyba że uzasadniona i planowana interwencja zakłada utworzenie infrastruktury: komplementarnej wobec już istniejącej, lub bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowej infrastruktury już istniejącej, utworzenie infrastruktury należącej do tej samej kategorii oraz umożliwiającej realizację zadań/aktywności tego samego rodzaju, jeśli zapotrzebowanie społeczne przekracza możliwości infrastruktury już istniejącej, lub utworzenie infrastruktury zastępującej infrastrukturę tego samego rodzaju likwidowaną ze względu na stan wyeksploatowania, brak funkcjonalności, niespełnianie warunków bezpieczeństwa - to nie jest konieczne spełnienie wspomnianego warunku odległości 1,5 km.
- **Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
 - a) występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego,
 - b) na terenie gminy są zarejestrowane osoby bezrobotne.
- **Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.** Za obszary rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
 - a) miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
 - b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

- **Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
 - a) miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,
 - b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Obszar rewitalizacji w gminie Warlubie obejmuje w całości sołectwo Wielki Komorsk, które stanowi 7,42% powierzchni gminy i jest zamieszkiwane przez 21,01% jej mieszkańców.

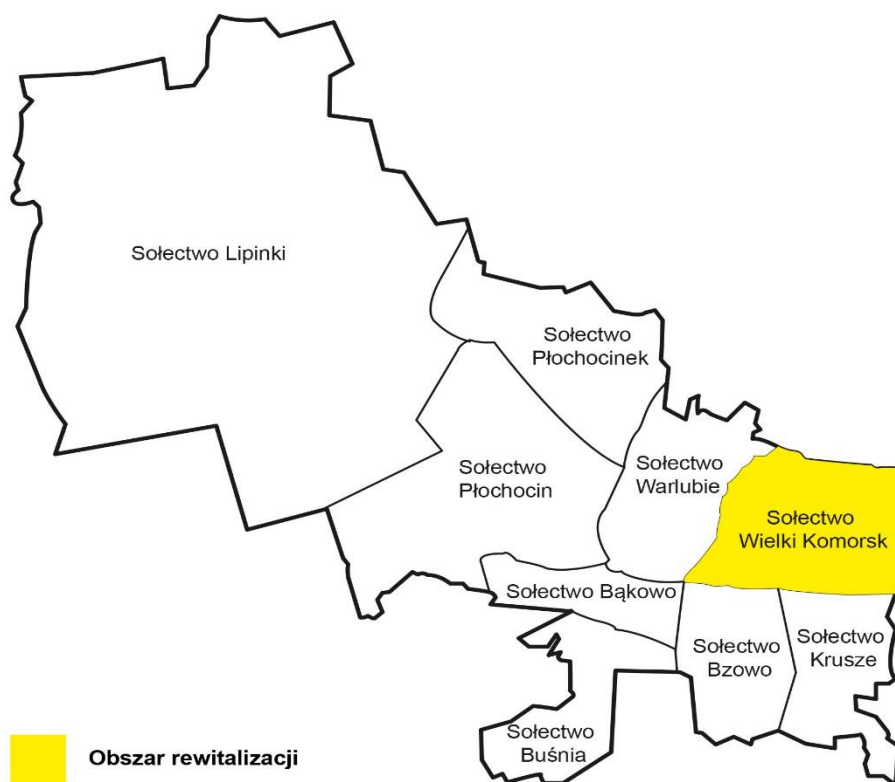
Tabela 15. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji na terenie gminy Warlubie

| Obszar | Ludność | Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy | Powierzchnia (ha) | Udział w całk. pow. gminy |
|----------------------|---------|---|-------------------|---------------------------|
| Wielki Komorsk | 1385 | 21,01% | 1486,6811 | 7,42% |
| Obszar rewitalizacji | 1385 | 21,01% | 1486,6811 | 7,42% |
| Gmina | 6592 | 100% | 20037,5880 | 100% |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Warlubie.

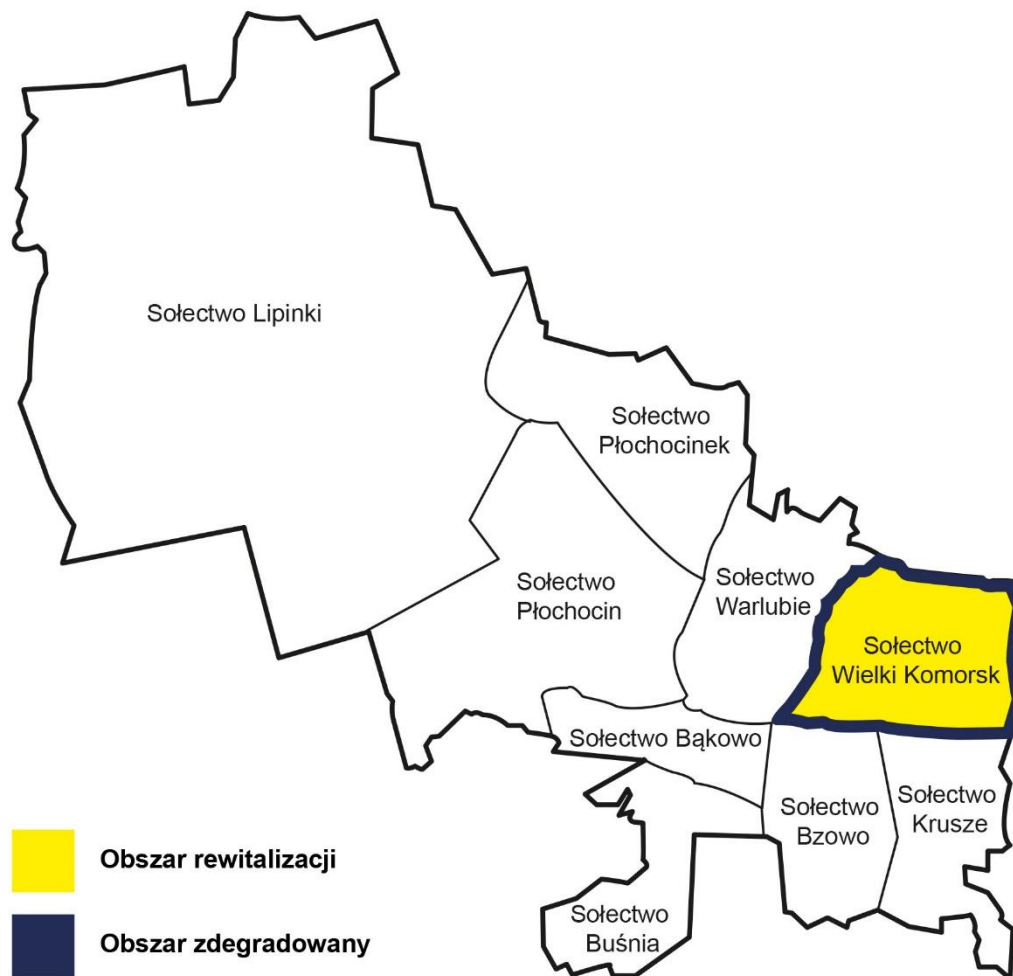
Zasięg obszaru do rewitalizacji na tle gminy przedstawia poniższa mapa.

Mapa 3. Obszar rewitalizacji w Gminie Warlubie



Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 4. Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w gminie Warlubie



Źródło: Opracowanie własne.

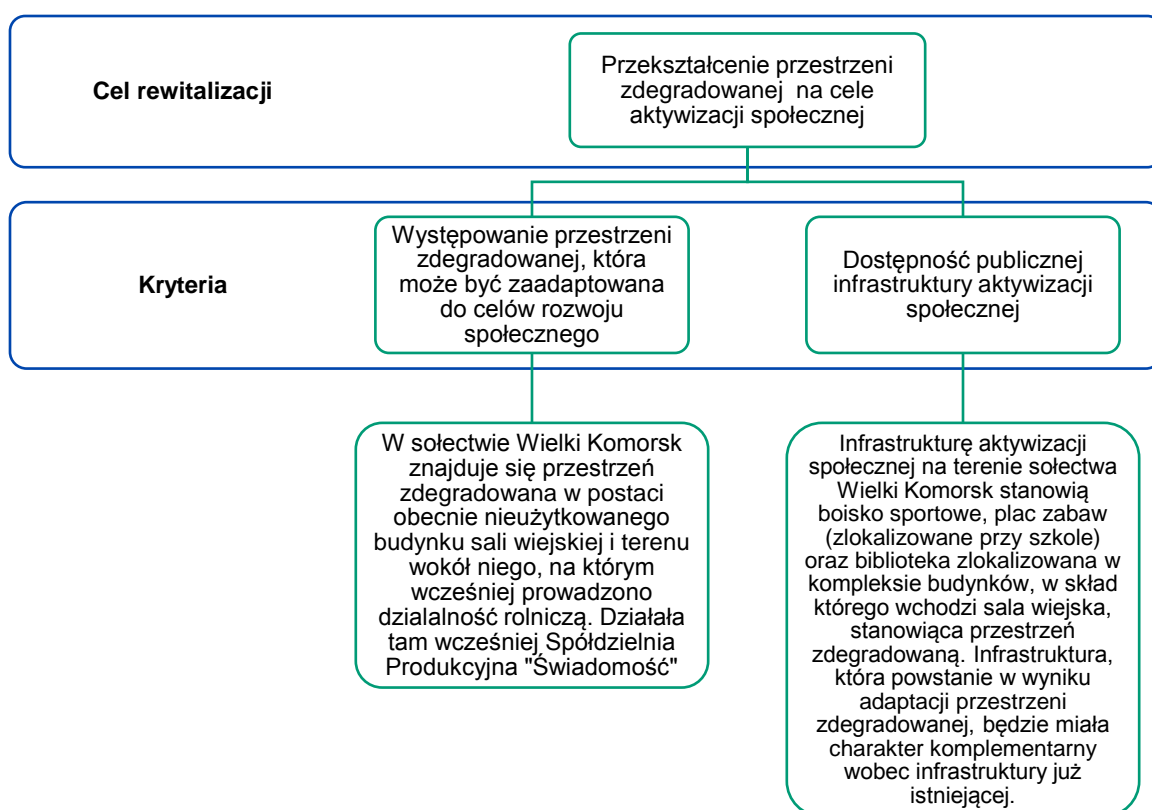
4.2. Cele rewitalizacji

Obszar rewitalizacji spełnia **cele rewitalizacji** wskazane w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. Cele, które spełnia obszar to:

1. przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej,
2. zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

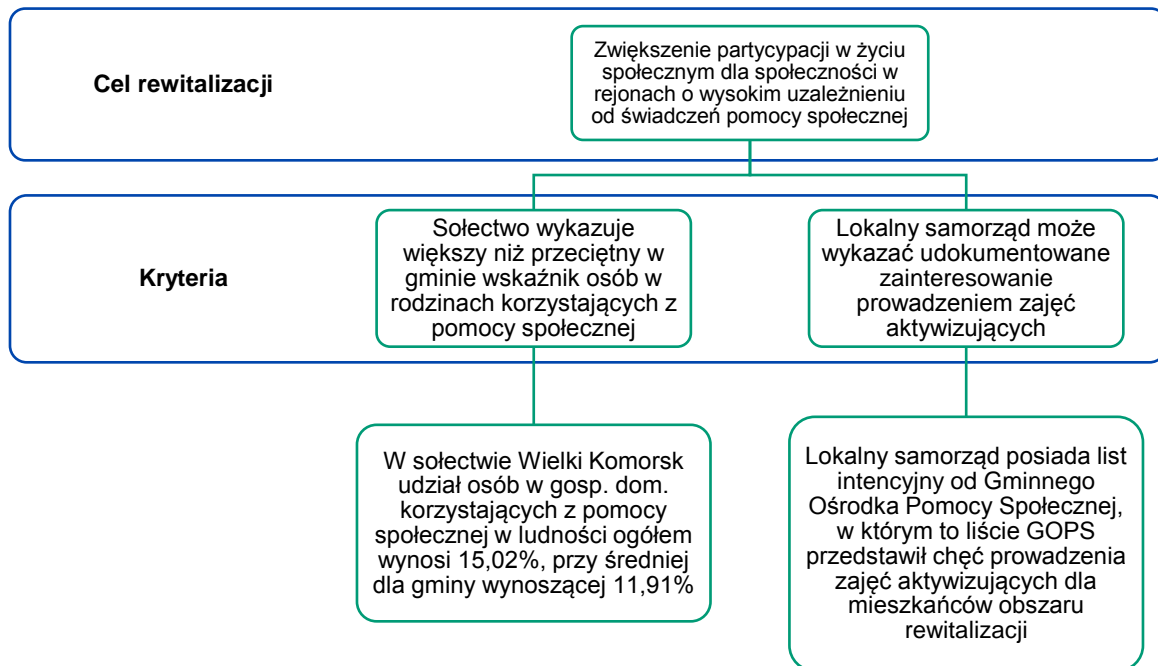
Wybór celów został podyktowany stanem kryzysowym występującym na obszarze sołectwa Wielki Komorsk. Dla celów określono po 2 warunki, których spełnienie oznacza możliwość podjęcia na tym obszarze działań rewitalizacyjnych o określonym kierunku.

Schemat 4. Cel rewitalizacji - przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej



Źródło: Opracowanie własne.

Schemat 5. Cel rewitalizacji - zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej



Źródło: Opracowanie własne.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Sołectwo Wielki Komorsk zamieszkuje 1385 mieszkańców na powierzchni 1 486,6811 ha. Jest to wieś sołecka. Po założeniu miejscowość znajdowała się pod panowaniem książąt Pomorza Gdańskiego i następnie od 1264 r. była w posiadaniu biskupów pomorskich.

Najważniejsze zabytki to przede wszystkim barokowy kościół – wybudowany w 1789 r. oraz kilka XIX-wiecznych chat drewnianych o konstrukcji zrębowej w stylu holenderskim.

Na terenie miejscowości występują takie podstawowe usługi jak: oświaty (szkoła podstawowa z salą sportową oraz rozbudowany nowoczesny oddział przedszkolny z placem zabaw) i handlu (sklepy). Na terenie Wielkiego Komorska znajdują się także siłownie zewnętrzne.

Drogi przebiegające przez Wielki Komorsk to:

- droga powiatowa nr 1220C Warlubie – Wielki Komorsk zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga powiatowa nr 1219C Nowe – Komorsk – Wielki Lubień zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga gminna nr 030210C Kurzejewo – Komorsk; zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej L;
- droga gminna nr 030211C Warlubie– Komorsk; zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej L.

W Wielkim Komorsku funkcjonuje biblioteka, Koło Gospodyń Wiejskich oraz OSP. Sołectwo Wielki Komorsk jest drugie pod względem liczebności ludności i wielkości powierzchni w Gminie Warlubie.

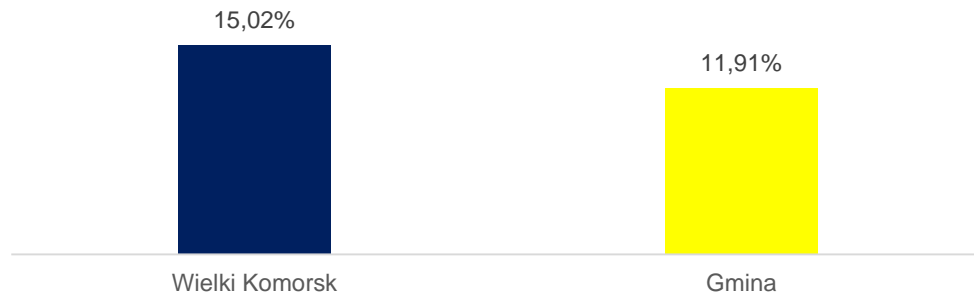
Zidentyfikowane główne problemy OR Wielki Komorsk

Sfera społeczna

Problemy społeczne wskazujące na stan kryzysowy, będący powodem uznania Wielkiego Komorska na Obszar Zdegradowany i Obszar Rewitalizacji to uzależnienie od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Problem uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wynika zarówno z wysokiego udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, jak i udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. Ponadto w Wielkim Komorsku wyższy niż średnia w gminie jest wskaźnik udziału gospodarstw domowych – stałych beneficjentów pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem. Sytuację tę w porównaniu do średniej dla Gminy obrazują poniższe wykresy.

Wykres 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Wielkim Komorsku na tle Gminy Warlubie



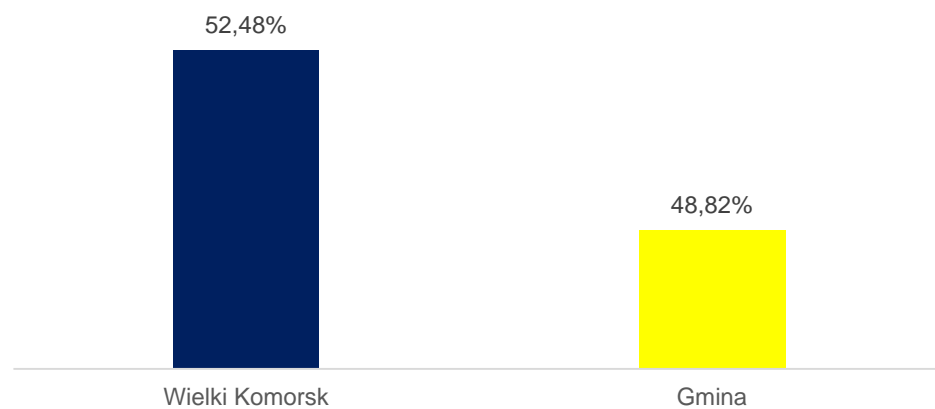
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 5. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem w Wielkim Komorsku na tle Gminy Warlubie



Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 6. Udział dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w Wielkim Komorsku na tle gminy



Źródło: Opracowanie własne.

Problemy w zakresie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej tak silnie koncentrujące się na obszarze sołectwa Wielki Komorsk decydują o uzasadnionym uznaniu sołectwa za Obszar Zdegradowany i włączenia, jako Obszar Rewitalizacji Gminy Warlubie.

Kolejne problemy sfery społecznej sołectwa Wielki Komorsk to:

- utrudniony powrót na rynek pracy dla osób 50+;
- ograniczone możliwości zatrudnienia dla absolwentów szkół;
- utrzymująca się stała liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym np. z powodu bezrobocia, w tym długotrwałego, uzależnienia od alkoholu;
- niedostateczna liczba miejsc/ofert umożliwiających wspólne, atrakcyjne i aktywne spędzanie wolnego czasu przez dzieci, młodzieży i dorosłych;
- ograniczone możliwości/oferta spędzania wolnego czasu dla osób dorosłych i seniorów;
- mało aktywne społeczeństwo w zakresie organizowania i spędzania wolnego czasu;
- ograniczone możliwości rozwoju działalności organizacji społecznych m.in. z powodu braków lokalowych;
- ograniczone możliwości zapewnienia opieki osobom starszym i/lub niepełnosprawnym

Sfera techniczna i przestrzenno – funkcjonalna

W sferze ładu przestrzennego Wielki Komorsk należy zaliczyć zasadniczo do przestrzeni uporządkowanych. Większość miejscowości i przestrzeni ma typowy układ osadniczy z zabudową skupioną wokół dróg, znajduje się tam zabudowa rozproszona. Dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Uwagę zwracają zjawiska związane ze stanem technicznym zabudowy.

Najważniejsze problemy, które zostały zidentyfikowane w sferze technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej to:

- zbyt mało miejsc w przestrzeni publicznej do spotkań dla różnych grup społecznych;
- słabe zagospodarowanie terenu wokół Sali Wiejskiej w Wielkim Komorsku;
- niedostateczny standard niektórych dróg, w tym dróg gminnych;
- niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno-sportowa – m.in. wymagające modernizacji istniejące boisko szkolne;
- niewystarczająca estetyka i zagospodarowanie przestrzeni publicznych - braki zieleni niskiej, elementów małej architektury oraz oświetlenia terenu;
- ograniczona dostępność komunikacyjna centrum wsi (parkingi, miejsca postojowe);
- brak skweru oraz placu zabaw z możliwością odpoczynku na ławkach w ramach spotkań mieszkańców;
- wyeksploatowany budynek Sali Wiejskiej;
- brak mieszkań socjalnych;
- ograniczone możliwości udostępnienia miejsc dla organizacji pozarządowych.

Sfera gospodarcza

Wielki Komorsk posiada charakter rolniczo-usługowy. Na terenie sołectwa odnotowano prowadzenie działalności gospodarczych, dla której teren sołectwa jest głównym miejscem wykonywania działalności. Głównie są to przedsiębiorcy świadczący usługi w zakresie mechaniki pojazdowej, usług transportowych i budowlanych. Sołectwo stanowiące obszar rewitalizacji wykorzystywane jest rolniczo i na terenach tych znajdują się gospodarstwa rolne. Dominuje produkcja zbóż, gospodarstwa zajmują się także hodowlą bydła oraz trzody chlewnej. Znaczna część mieszkańców pracuje poza sołectwem, jako pracownicy najemni.

Obszar do rewitalizacji cechuje się średnim stanem rozwoju rolnictwa, działalność ta także w przyszłości pozostanie jednak ważnym źródłem utrzymania części mieszkańców.

W sołectwie przedsiębiorczość osób fizycznych, wyrażona liczbą prowadzonych działalności gospodarczych jest poniżej średniej gminnej.

Najważniejsze problemy, które zostały zidentyfikowane w sferze gospodarczej to:

- ograniczone możliwości zbytu lokalnych produktów rolnych, brak targowiska;
- ograniczona liczba miejsc do prowadzenia działalności handlowej i usługowej;
- niski poziom przedsiębiorczości;
- brak stałych miejsc pracy;
- brak lokali usługowych.

Sfera środowiskowa

Sołectwo Wielki Komorsk ze względu na zagospodarowanie przestrzenne nie prezentuje szczególnych walorów środowiskowych.

Systemy zasilania mają charakter indywidualny i w dominującej większości wyposażone są w piece przystosowane do zasilania różnorodnym paliwem stałym. Nie wszystkie są wysokowydajne, a więc mogą być przyczyną tzw. niskiej emisji, uciążliwej lokalnie, zwłaszcza przy niekorzystnych stanach pogody.

Główne elementy oddziaływania na środowisko z terenu sołectwa dotyczą m.in.:

- źródeł linowych (główne ciągi komunikacyjne);
- źródeł powierzchniowych (niska emisja: indywidualne ogrzewanie domów zasobów mieszkaniowych, usługowych i użyteczności publicznej w lokalnych kotłowniach oraz paleniskach domowych).

Najważniejsze problemy, które zostały zidentyfikowane w sferze środowiskowej to:

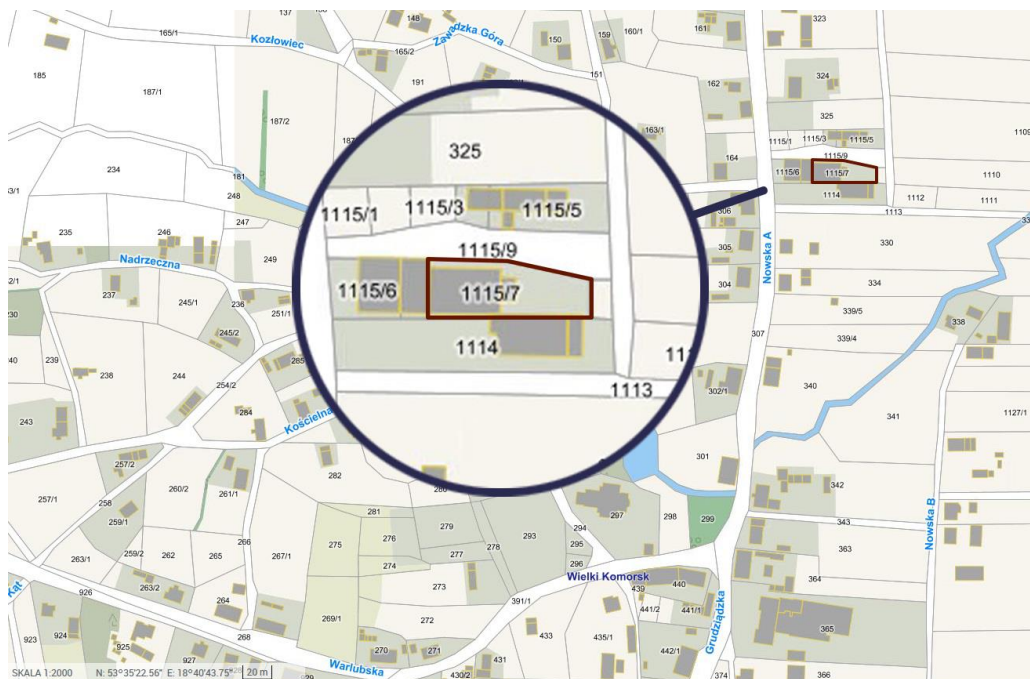
- niski stopień wykorzystania OZE;
- niska ekoświadomość mieszkańców;
- wykorzystywanie azbestu w pokryciach dachowych;
- mały udział terenów zielonych.

Przestrzeń zdegradowana

Oprócz problemów społecznych, świadczących o stanie kryzysowym, w sołectwie występuje także **przestrzeń zdegradowana**.

Przestrzeń zdegradowaną stanowi obecnie nieużytkowany budynek sali wiejskiej i teren wokół niego będący własnością Gminy Warlubie. Na przestrzeni tej wcześniej prowadzono działalność rolniczą przez Spółdzielnię Produkcyjną „Świadomość”.

Mapa 5. Lokalizacja przestrzeni zdegradowanej w Wielkim Komorsku

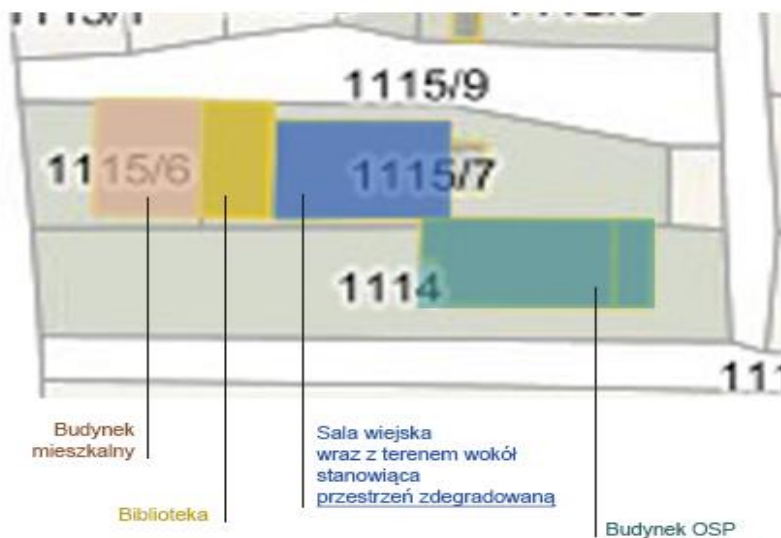


Źródło: Urząd Gminy Warlubie.

Budynek sali wiejskiej zlokalizowany jest na działce nr 1115/7 i wchodzi w skład kompleksu czterech połączonych ze sobą budynków. W pierwszym z budynków znajdują się mieszkania i budynek ten nie jest własnością Gminy Warlubie. W drugim z budynków mieści się biblioteka. Trzeci stanowi przestrzeń zdegradowaną, o której mowa powyżej, a czwarty jest użytkowany przez Ochotniczą Straż Pożarną. Przestrzeń zdegradowana stanowi 838 m² (świetlica wraz z kotłownią 298 m², a teren wokół budynku 540 m²).

Przestrzeń zdegradowana stanowi 0,0056% powierzchni Wielkiego Komorska.

Mapa 6. Przestrzeń zdegradowana w Wielkim Komorsku



Źródło: Urząd Gminy Warlubie.

Zdjęcie 1. Przestrzeń zdegradowana w Wielkim Komorsku



Źródło: Urząd Gminy Warlubie.

W wyniku przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji planowane jest m. in. **zaadaptowanie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.**

Infrastruktura powstała w miejscowości w wyniku adaptacji przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej będzie miała charakter komplementarny wobec infrastruktury już istniejącej.

Zestawienie głównych problemów i potencjałów rozwojowych obszaru do rewitalizacji w Gminie Warlubie przedstawia się następująco:

Tabela 16. Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji Gminy Warlubie

| Sfera | Zjawiska problemowa | Potencjały rozwoju |
|-----------|---|--|
| Społeczna | <ul style="list-style-type: none"> Większy niż przeciętnie w Gminie udział osób bezrobotnych w grupie ludności w wieku produkcyjnym Większa niż średnia w gminie liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny Wyższy niż średnia dla Gminy udział osób w gosp. dom. korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz | <ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura i przestrzeń do zagospodarowania na cele społeczne Warunki dla rozwoju aktywności społecznej oraz integracji mieszkańców |

| | | |
|---|---|---|
| | udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem | |
| Pozostałe sfery (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, infrastrukturalne) | <ul style="list-style-type: none">• Występowanie przestrzeni zdegradowanych• Brak przestrzeni i terenów na cele aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców. | <ul style="list-style-type: none">• Potencjał ludnościowy obszaru rewitalizacji• Dostępna infrastruktura techniczna w tym środowiskowa na obszarze rewitalizacji |

Źródło danych: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy w Warlubiu

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji odnosi się do określenia stanu obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych i obejmuje okres do 2023 r. Wizja obszaru uwzględnia wszystkie sfery rozwoju Gminy, w których zdiagnozowano negatywne zjawiska społeczne i przestrzenne, jakie legły u podstaw wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Wizja obszaru po rewitalizacji obrazuje przyszły wizerunek obszaru rewitalizacji, a więc jest stanem, do którego dążyć będzie Gmina Warlubie, poprzez realizację zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych. Określenie wizji rewitalizacji ma na celu ukierunkowanie tego procesu dla uzyskania spójności działań społeczno-gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych na rzecz obszaru rewitalizacji Gminy.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne. Przeprowadzone konsultacje społeczne w drodze bezpośrednich spotkań konsultacyjnych w Gminie i obszarach rewitalizacji gminy Warlubie oraz wskazania wynikające z ankiet mieszkańców, pokazały, że najbardziej oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji według mieszkańców Gminy są:

- wsparcie w zakresie aktywizacji społecznej oraz integracji mieszkańców,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne, rekreacyjne oraz integracyjne, a także stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego,
- poprawa stanu infrastruktury gminnej, w tym zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych w obszarach rewitalizacji.

Na podstawie oczekiwań mieszkańców sformułowano poniższą wizję obszaru rewitalizacji.

Problemy

W Wielkim Komorsku stanowiącym obszar rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy:

- Wysoki stopień uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, **wyrażony wysokim udziałem osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem oraz wysokim udziałem dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku;**
- Występowanie przestrzeni zdegradowanych, która może zostać zaadaptowana na cele rozwoju społecznego.

Sposób rozwiązania

W celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów społecznych oraz problemów związanych z występowaniem przestrzeni zdegradowanej, zaproponowano szereg działań skierowanych do mieszkańców rewitalizowanego obszaru.

Proponowane działania:

- aktywizacja społeczna mieszkańców w celu zmniejszenia poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz z zasiłków rodzinnych, które rodzice otrzymują na dzieci do lat 17 – w odpowiedzi na te problemy społeczne zaproponowano działania projektowe, **polegające przede wszystkim na aktywizacji zawodowej dorosłych osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** oraz na przedstawieniu społeczności lokalnej oferty spędzania czasu wolnego, a także

pokazaniu dobrych wzorców i postaw, wskazujących, że korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej nie jest docelowym sposobem na życie. W celu zmniejszenia poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, w tym zasiłków rodzinnych na dzieci do lat 17 oraz w celu ograniczenia korzystania ze świadczeń społecznych proponuje się działania na rzecz zwiększenia kompetencji społecznych, czy budowania poczucia własnej wartości mieszkańców, a także zajęcia aktywizujące;

- zaadaptowanie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej, gdyż na obszarze rewitalizacji nie ma infrastruktury, która jest niezbędna do przeprowadzenia zaplanowanych projektów społecznych. Dlatego też zagospodarowanie przestrzeni publicznych jest elementem determinującym realizację projektów społecznych.

Efekty

W efekcie planowanych działań prognozuje się, że na obszarze rewitalizacji, a także w Gminie:

- zmniejszeniu ulegnie poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, w tym z zasiłków rodzinnych na dzieci do lat 17 – **zapropionowane działania projektowe mają na celu realizację działań szkoleniowych, pozwalających im uczestnikom zdobyć nowe kwalifikacje, a w efekcie zatrudnienie, a tym samym uniezależnić się od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.** Ponadto planowane działania projektowe mają na celu pokazanie dobrych wzorców i uświadomienie młodym ludzi, że nie muszą powielać zachowań swoich rodziców, dla których niejednokrotnie korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej może stanowić sposób na życie;
- u dorosłych w wyniku udziału w inicjatywach w ramach rewitalizacji wzrośnie poczucie własnej wartości, co zmniejszy udział rodzin w świadczeniach systemu pomocy społecznej;
- na obszarze rewitalizacji zagospodarowane zostaną przestrzenie zdegradowane, dzięki czemu powstaną przestrzenie publiczne z infrastrukturą umożliwiającą zrealizowanie projektów społecznych. Wykonie tej infrastruktury jest niezbędne do przeprowadzania działań miękkich, a w efekcie do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego.

W oparciu o wyniki analiz i powyższe wskazania społeczne, sformułowano następującą wizję obszaru po rewitalizacji:

WIZJA STANU GMINY WARLUBIE PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Gmina Warlubie miejscem o dobrej jakości życia dla mieszkańców, zintegrowanej społeczności lokalnej, dysponująca zagospodarowaną przestrzenią na cele aktywizacji społecznej.

Wizja powyższa jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe tj. przygotowania nowoczesnej infrastruktury, zapewniającej atrakcyjne warunki dla integracji oraz aktywności społecznej mieszkańców. Sytuacja kryzysowa OR Gminy Warlubie wiąże się często właśnie z niższą aktywnością mieszkańców (zarówno w sferze aktywności społecznej, jak i zawodowej), niską integracją społeczności.

Dla zrealizowania tak nakreślonej wizji rewitalizacji kluczowy jest udział mieszkańców, których aktywność zostanie pobudzona w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych, zakładających umocnienie wspólnotowych relacji przy wykorzystaniu powstałej infrastruktury.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

7.1. Cel główny rewitalizacji Gminy Warlubie

Celem głównym rewitalizacji Gminy Warlubie jest:

Rozwój Gminy Warlubie w wyniku przekształcenia przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji oraz integracji społecznej

Długofalowym wynikiem procesu rewitalizacyjnego Gminy jest zrównanie rozwoju obszarów poddanych rewitalizacji z pozostałymi obszarami Gminy pod względem jakościowym i funkcjonalnym. Poniżej sformułowano cele szczegółowe, będące pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023, które są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w całej Gminie (poziom lokalny) oraz w województwie kujawsko-pomorskim (poziom regionalny).

7.2. Cele, kierunki działań i przedsięwzięcia

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele szczegółowe są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim.

Każdy cel szczegółowy został opisany przy pomocy skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań. Stanowią one zestawienie najważniejszych grup działań pozwalających na osiągnięcie założonych celów.

Tabela 17. Cel rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia

| Cel | Kierunki działań | Przedsięwzięcia |
|--|---|--|
| Rozwój Gminy Warlubie w wyniku przekształcenia przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji oraz integracji społecznej | 1. Aktywizacja społeczna mieszkańców obszarów zdegradowanych | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców |
| | | 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej |
| | 2. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej mieszkańców | 2.1. Stworzenie przestrzeni aktywizacji społecznej |

Źródło danych: Opracowanie własne.

7.3. Wskaźniki

Cel rewitalizacji został opisany skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r.

Tabela 18. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

| Nazwa wskaźnika | Rok bazowy 2015 | Rok docelowy 2023 |
|---|--------------------|----------------------|
| Cel: Rozwój Gminy Warlubie w wyniku przekształcenia przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji oraz integracji społecznej | | |
| Wielki Komorsk | | |
| Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze | 52,48% | 41,93% |
| Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze | 15,02% | 13,29% |
| Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru | 0,0056% | 0,0% |
| Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów | 0 | 1000 |
| Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach | 0 | 1 |
| Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją | 0 | 838 m ² |

Źródło:

Opracowanie

własne

8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań, niezbędne jest wskazanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów.

Tabela 19. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

| Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) | Przedsięwzięcie (nr, nazwa) | Projekt (nr, nazwa) | Typ projektu | Opis projektu | | | | | |
|--|--|--|--------------|----------------------------------|--|---|---------------------------------|---|---|
| | | | | Podmiot y realizują cy/e projekt | Zakres realizowanych zadań | Lokaliza cja (miejsce przepro wa- dzenia danego projektu) | Szacowana wartość projektu (zł) | Prognozowane rezultaty | Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| Cel rewitalizacji: Rozwój Gminy Warlubie w wyniku przekształcenia przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji oraz integracji społecznej | | | | | | | | | |
| Kierunek działań: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszarów zdegradowanych | | | | | | | | | |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | 1. Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku - edycja I | S | GOPS w Warlubiu | Projekt stanowi odpowiedź na problem uzależnienia od korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej i zakłada powołanie centrum aktywności lokalnej na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Centrum będzie usytuowane w miejscowości rewitalizowanej – Wielki Komorsk, a z jego usług będą korzystać mieszkańcy sołectwa. W ramach swojej działalności centrum będzie wdrażać rozwiązania z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym, aktywizacji społeczno – zawodowej, warsztatów z zakresu przedsiębiorczości, programu socjoterapeutycznego oraz w zakresie animacji społecznej, na potrzeby której zostanie zatrudniony animator aktywności lokalnej i obywatelskiej (projekty 3 i 4). W ramach Centrum realizowane | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 176 470,59 | Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 20 Liczba osób uczestniczących w inicjatywach, które zaspokajają potrzeby społeczne - 20 Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem | Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa |

| | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|--|---|---|-----------------|---|-----------------------------------|------------|---|---|
| | | | | | <p>będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkolenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych niezbędnych do zdobycia pracy, ▪ Warsztaty z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej, grupowe i indywidualne zajęcia z doradcą zawodowym, ▪ Zajęcia animacyjne dostosowane do potrzeb osób dorosłych zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, ▪ Warsztaty, spotkania, imprezy integracyjno-animacyjne, wyjazdy studyjne, itp., ▪ Wsparcie psychologa dla wszystkich osób objętych projektem, ▪ Dopuszczenie materiałów niezbędnych do prowadzenia aktywnej animacji i aktywizacji, ▪ Zarządzanie projektem oraz promocja projektu. <p>Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 11.1.</p> | | | <p>społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 20</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 8 osób</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 12 osób</p> <p>Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem - 20</p> | |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | <p>1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców</p> <p>1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od</p> | 2. Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku edycja II | S | GOPS w Warlubiu | j.w. | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 176 470,59 | <p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w</p> | Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa |

| | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|---|
| | korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | | | | | | | | <p>programie [osoby] – 20</p> <p>Liczba osób uczestniczących w inicjatywach, które zaspokajają potrzeby społeczne - 20</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 20</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 8 osób</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 12 osób</p> <p>Liczba osób</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|---|

| | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|--|---|---|-----------------|---|-----------------------------------|-----------|---|---|
| | | | | | | | | przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem - 20 | |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | 3. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – edycja I | S | GOPS w Warlubiu | Projekt polega na zatrudnieniu animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej w obiekcie sali wiejskiej, odrestaurowanej w wyniku przeprowadzenia działań projektowych, opisanych w ramach projektu nr 7 - 1 osoba. Zatrudniona osoba będzie osobą zagrożoną wykluczeniem społecznym lub ubóstwem. Zatrudnienie na umowę o pracę lub umowę cywilno-prawną. Animator zostanie wcześniej przeszkolony w kierunku animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej. Animator będzie realizować zadania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej. Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 11.1. | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 58 823,53 | Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 1 osoba Wskaźniki rezultatu: Liczba animatorów lub liderów lokalnych, która uzyskała wsparcie z EFS, świadcząca lub gotowa do świadczenia usługi po zakończeniu projektu - 1 osoba | Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu | 4. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – edycja II | S | GOPS w Warlubiu | j.w. | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 58 823,53 | Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych | Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa |

| | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|--|---|---|-----------------|---|-----------------------------------|-----------|---|---|
| | uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | | | | | | | wsparciem w programie – 1 osoba Wskaźniki rezultatu: Liczba animatorów lub liderów lokalnych, która uzyskała wsparcie z EFS, świadcząca lub gotowa do świadczenia usługi po zakończeniu projektu - 1 osoba | |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | 5. Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja I | S | GOPS w Warlubiu | Projekt stanowi odpowiedź na problem uzależnienia od korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia skierowanego do dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłki rodzinne. Projekt skierowany zostanie przede wszystkim do dzieci i młodzieży, a jego głównym zamierzeniem będzie zorganizowanie im czasu wolnego oraz ukazanie pozytywnych wzorców i postaw, mówiących o tym, że korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej nie jest odpowiednim sposobem na życie. W ramach projektu proponuje się szereg działań miękkich, skierowanych na podnoszenie aktywności społecznej, integrację i zaangażowanie w życie lokalnej społeczności. Szczególny nacisk | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 58 823,53 | Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 20 Liczba osób uczestniczących w inicjatywach, które zaspokajają potrzeby społeczne - 20 Wskaźniki rezultatu: Liczba osób | Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa |

| | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | <p>planuje się położyć na realizację działań o charakterze międzypokoleniowym, budzących więzi społeczne osób ze wszystkich grup wiekowych.</p> <p>Dla najmłodszych planuje się realizację programu zajęć popołudniowych pozaszkolnych, polegających na nauce poprzez zabawę np. zajęcia plastyczne, zajęcia rytmiczne i ruchowe, zajęcia językowe, warsztaty o tematyce dostosowanej do kultywowania lokalnej kultury i tradycji (m.in. przygotowywanie ozdób choinkowych, dekorowanie stołów wielkanocnych, plecenie wieńców dożynkowych itp.), w tym z aktywnym udziałem seniorów, którzy przekażą swoją wiedzę i doświadczenie oraz opowiedzą, jak dbano o tradycję w czasach ich młodości.</p> <p>Dla dzieci i młodzieży szkolnej planuje się realizację zajęć artystycznych, takich jak: warsztaty ceramiczne, rękodzielnicze, fotograficzne, plastyczne, teatralne czy taneczne. Zajęcia te skierowane do dzieci i młodzieży mają na celu pokazanie, że korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej nie jest dobrym sposobem na życie i dzieci te wcale nie muszą powielać stereotypów rodziców.</p> <p>Oferta skierowana do dorosłych osób ma na celu przede wszystkim podniesienie poziomu ich życia kulturalnego, zwiększenie kompetencji społecznych, czy też budowanie u osób w trudnej sytuacji życiowej poczucia własnej wartości i</p> | | | zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 20 | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

| | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|---|---|---|-----------------|--|-----------------------------------|-----------|---|---|
| | | | | | <p>zapobieganie wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Oferta skierowana do seniorów (w tym osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, choroby, czy nieradzenia sobie w sprawach życia codziennego) obejmie zarówno działania szkoleniowe, jak i kulturalne. Planuje się m. in. zajęcia międzypokoleniowe polegające na nauce obsługi komputera seniorów przez okoliczną młodzież, pomoc zdrowotną dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem, zajęcia kulinarne czy zajęcia psychoruchowe.</p> <p>Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 11.1.</p> | | | | |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | <p>1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców</p> <p>1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej</p> | <p>6. Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja II</p> | S | GOPS w Warlubiu | j.w. | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 58 823,53 | <p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 20</p> <p>Liczba osób uczestniczących w inicjatywach, które zaspokajają potrzeby społeczne - 20</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> | Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa |

| | | | | | | | | | |
|--|--|---|--------------|----------------|---|-----------------------------------|------------|---|--|
| | | | | | | | | Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 20 | |
| Kierunek działań: Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej mieszkańców | | | | | | | | | |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2.1. Stworzenie przestrzeni aktywizacji społecznej | 7. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Wielkim Komorsku na cele aktywizacji społecznej | P F/ T | Gmina Warlubie | Projekt obejmuje wykonanie prac remontowych w zdegradowanym budynku Sali wiejskiej w Wielkim Komorsku, polegające na: <ol style="list-style-type: none"> Położeniu nowych podłóg Wykonaniu stolarki okiennej Wykonaniu stolarki drzwiowej Wykonaniu robót malarskich Remoncie łazienki Wykonaniu instalacji elektrycznej Wykonaniu instalacji c.o. Remoncie pokrycia dachowego Zagospodarowaniu terenu wokół budynku Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 7.1. | Wielki Komorsk, działka nr 1115/7 | 676.500,00 | Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 838 m ² Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów - 1000 osób | Protokół odbioru, decyzja o pozwoleniu na użytkowanie, ewidencja osób korzystających z oferty zagospodarowanej przestrzeni |

Źródło: Opracowanie własne

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno - instytucjonalnym oraz komplementarnością źródeł finansowania.

9.1. Koncepcja projektów zintegrowanych

Zastosowano również tzw. formułę projektów zintegrowanych, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych są one jedynie niezbędną bazą umożliwiającą realizację projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji (Wielki Komorsk). Przy czym **projekty infrastrukturalne pełnią jedynie funkcję uzupełniającą** dla projektów społecznych, a ich realizacja jest niezbędna dla prowadzenia działań społecznych.

Poniższa tabela przedstawia koncepcję zintegrowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 20. Koncepcja zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

| Wielki Komorsk | |
|--|--|
| Projekt wiodący | Projekt uzupełniający |
| <p>1. Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku edycja I</p> <p>2. Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku edycja II</p> <p>3. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – edycja I</p> <p>4. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – edycja II</p> <p>5. Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja I</p> <p>6. Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja II</p> | <p>7. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Wielkim Komorsku na cele aktywizacji społecznej</p> |
| Uzasadnienie zintegrowania | |
| <p>W Wielkim Komorsku w wyniku przeprowadzonej diagnozy zostały zidentyfikowane następujące problemy społeczne:</p> <p>a) wysoki stopień uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wyrażony wskaźnikiem udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze, który wyniósł 15,02%, przy średniej dla Gminy wynoszącej 11,91%,</p> | |

b) wysoki stopień uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wyrażony wskaźnikiem udziału dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku ogółem na tym obszarze, który wyniósł 52,48%, przy średniej dla Gminy wynoszącej 44,82%.

Ponadto zdiagnozowano występowanie przestrzeni zdegradowanej, która może zostać zaadaptowana na cele aktywizacji społecznej. Powierzchnia tej przestrzeni wynosi 383 m², co stanowi 0,0056% powierzchni Wielkiego Komorska.

Aby przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom będącym przyczyną stanu kryzysowego na obszarze Wielkiego Komorska zaplanowano działania mające na celu:

- a) aktywizację społeczno – zawodową osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym – działania te będą realizowane w ramach projektów nr 1 i 2 „Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku edycja I” oraz „Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku edycja II”. Projekty te będą stanowiły odpowiedź na problem uzależnienia od korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej i zakładają powołanie centrum aktywności lokalnej na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Centrum będzie usytuowane w miejscowości rewitalizowanej – Wielki Komorsk, a z jego usług będą korzystać mieszkańcy sołectwa. W ramach swojej działalności centrum będzie wdrażać rozwiązania z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym, aktywizacji społeczno – zawodowej, warsztatów z zakresu przedsiębiorczości, programu socjoterapeutycznego oraz w zakresie animacji społecznej, na potrzeby której zostanie zatrudniony animator aktywności lokalnej i obywatelskiej (projekty 3 i 4). W ramach Centrum realizowane będą: szkolenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych niezbędnych do zdobycia pracy, warsztaty z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej, grupowe i indywidualne zajęcia z doradcą zawodowym, zajęcia animacyjne dostosowane do potrzeb osób dorosłych zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, warsztaty, spotkania, imprezy integracyjno–animacyjne, wyjazdy studyjne, itp., wsparcie psychologa dla wszystkich osób objętych projektem, doposażenie świetlicy w zakresie materiałów niezbędnych do prowadzenia aktywnej animacji i aktywizacji,
- b) zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – projekt zakłada zatrudnienie osoby, która ma koordynować projekty nr 1, 2, 5 i 6
- c) aktywizację społeczną mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują świadczenia rodzinne – działania te będą realizowane w ramach projektów nr 5 i 6 „Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja I” oraz „Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja II”. Projekty te stanowią odpowiedź na problem uzależnienia od korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia skierowanego do dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłki rodzinne. Projekty skierowane zostaną przede wszystkim do dzieci i młodzieży, a ich głównym zamierzeniem będzie zorganizowanie im czasu wolnego oraz ukazanie pozytywnych wzorców i postaw, mówiących o tym, że korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej nie jest odpowiednim sposobem na życie. W ramach projektów proponuje się szereg działań miękkih, skierowanych na podnoszenie aktywności społecznej, integrację i zaangażowanie w życie lokalnej społeczności. Szczególny nacisk planuje się położyć na realizację działań o charakterze międzypokoleniowym, budzących więzi społeczne osób ze wszystkich grup wiekowych. Dla najmłodszych planuje się realizację programu zajęć popołudniowych pozaszkolnych, polegających na nauce poprzez zabawę np. zajęcia plastyczne, zajęcia rytmiczne i ruchowe, zajęcia językowe, warsztaty o tematyce dostosowanej do kultywowania lokalnej kultury i tradycji (m.in. przygotowywanie ozdób choinkowych, dekorowanie stołów wielkanocnych, plectenie wieńców dożynkowych itp.), w tym z aktywnym udziałem seniorów, którzy przekażą swoją wiedzę i doświadczenie oraz opowiedzą, jak dbano o tradycję w czasach ich młodości. Dla dzieci i młodzieży szkolnej planuje się realizację zajęć artystycznych, takich jak: warsztaty ceramiczne, rękodzielnicze, fotograficzne, plastyczne, teatralne czy taneczne. Zajęcia te skierowane do dzieci i młodzieży mają na celu pokazanie, że korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej nie jest dobrym sposobem na życie i dzieci te wcale nie muszą powielać stereotypów rodziców. Oferta skierowana do dorosłych osób ma na celu przede wszystkim podniesienie poziomu ich życia kulturalnego, zwiększenie kompetencji społecznych, czy też budowanie u osób w trudnej sytuacji życiowej poczucia własnej wartości i zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Oferta skierowana do seniorów (w tym osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, choroby, czy nieradzenia sobie w sprawach życia codziennego) obejmie zarówno działania szkoleniowe, jak i kulturalne. Planuje się m. in. zajęcia międzypokoleniowe polegające na nauce obsługi komputera seniorów przez okoliczną młodzież, pomoc zdrowotną dla osób starszych poprzez

spotkania z dietetykiem, zajęcia kulinarne czy zajęcia psycho-ruchowe.

Działania zaplanowane w powyższych projektach stanowią spójną koncepcję działań na rzecz wyprowadzenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z sytuacji kryzysowej.

Jednakże aby móc realizować wszystkie powyższe działania, niezbędna jest inwestycja związana z remontem i doposażeniem sali wiejskiej w Wielkim Komorsku wraz z terenem wokół budynku, który stanowi przestrzeń zdegradowaną. Sala ta pełnić będzie funkcję miejsca aktywizacji społecznej i spotkań mieszkańców. Jednak ze względu na jej zły stan techniczny obecnie jest ona wyłączona z użytkowania, a prowadzenie w niej działań społecznych jest niemożliwe.

Dlatego aby móc realizować projekty społeczne, konieczna jest realizacja projektu „Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Wielkim Komorsku na cele aktywizacji społecznej”, który zostanie wykonany na przestrzeni zdegradowanej. W zakres projektu wchodzi:

1. Położeniu nowych podłóg
2. Wykonaniu stolarki okiennej
3. Wykonaniu stolarki drzwiowej
4. Wykonaniu robót malarskich
5. Remoncie łazienki
6. Wykonaniu instalacji elektrycznej
7. Wykonaniu instalacji c.o.
8. Remoncie pokrycia dachowego
9. Zagospodarowaniu terenu wokół budynku

Realizacja projektu infrastrukturalnego jest inwestycją niezbędną do wykonania planowanych działań społecznych. Jedynie przeprowadzenie wszystkich projektów w formule zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli osiągnąć planowane efekty w postaci:

- a) zwiększenia aktywności społecznej u 40 osób,
- b) zatrudnienia animatora,
- c) zwiększenia aktywności zatrudnieniowej u 24 osób,

co w efekcie będzie miało przełożenie na zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zasiłków rodzinnych.

Działania te mają na celu także wyprowadzenie obszaru Wielkiego Komorska ze stanu kryzysowego i osiągnięcie celów rewitalizacji w postaci zagospodarowania przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej oraz zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne

9.2. Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (ze zmodernizowanej infrastruktury) będą korzystać nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również mieszkańcy innych miejscowości i turyści.

Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą gminę. Projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców gminy, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Nie zidentyfikowano przedsięwzięć/projektów poza Obszarem Rewitalizacji, które pozytywnie oddziaływałyby na ten obszar w sferze zdiagnozowanych problemów.

9.3. Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym i przestrzenno-funkcyjnym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziałach 6. *Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji* i 7. *Cele rewitalizacji i kierunki działań*.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Należy wskazać również, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie regionalnym i lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

9.4. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za zarządzanie procesem rewitalizacji i wdrożenie Programu odpowiadać będzie Zespół rewitalizacji w Urzędzie Gminy Warlubie. Umieszczenie realizacji Programu w ramach obecnych struktur gminnych i Urzędu Gminy zapewni skuteczność zarządzania Programem. Przedstawiony w rozdziale System zarządzania realizacją programu rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób, aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych np. GOPS) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Warlubie, w związku, z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

9.5. Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz środki własne gminy.

Na etapie tworzenia programu rewitalizacji ani osoby prywatne, ani przedsiębiorcy nie byli zainteresowani włączeniem się w proces rewitalizacji, dlatego w programie brak prywatnych źródeł finansowania i łączenia ich ze środkami publicznymi. Jednak ze względu na długi okres realizacji programu (do 2023 r.) nie wyklucza się nawiązania takiej współpracy w przyszłości i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych i prywatnych.

Ponadto Gmina wzmocni będzie proces rozwiązywania określonych problemów w ramach rewitalizacji także poprzez realizację projektów z innych osi RPO WK-P 2014-2020, co przyczyni się do jeszcze większej spójności problemowej działań JST powiązanych z rewitalizacją. Przykładem tego typu projektów są m.in.:

- Rozbudowa gminnej przychodni zdrowia w Warlubiu (nr RPKP.03.03.00-04-0111/16)
- Budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Kurzejewo, Komorsk i Wielki Komorsk wraz z budową sieci wodociągowej w miejscowości Ciemny Las i Mątaszek w Gminie Warlubie, gdzie inwestycja współfinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dla operacji typu "Gospodarka wodno-ściekowa" w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i oszczędzanie energii” w ramach Programu PROW 2014-2020.

- Budowa sali sportowej przy Zespole Szkół w Warlubiu wraz z infrastrukturą towarzyszącą ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach Programu Rozwoju Szkolnej Infrastruktury Sportowej.

9.6. Komplementarność międzyokresowa

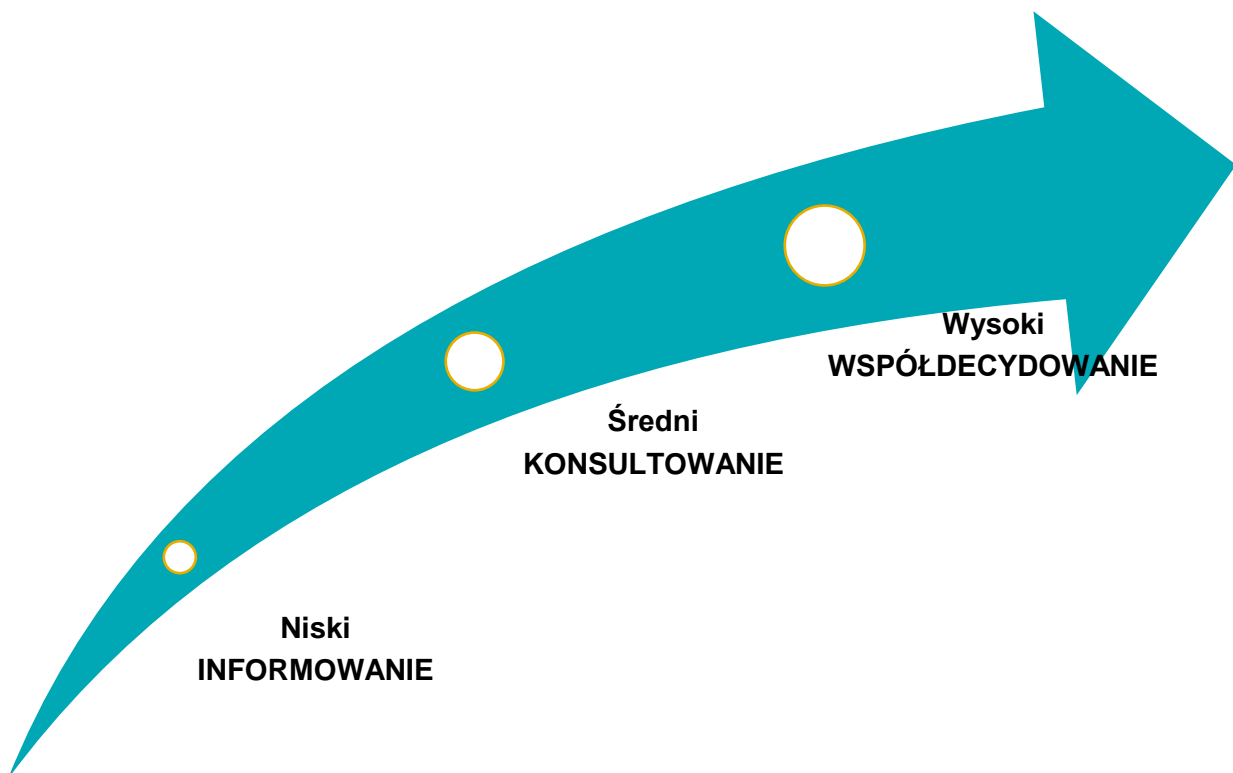
Program zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach procesu rewitalizacji mają swoją ciągłość i kontynuację w innych działaniach rozwojowych podejmowanych przez samorząd. Powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami rozwojowymi Gminy umożliwia ożywienie społeczne w poszczególnych obszarach wyznaczonych do rewitalizacji. Projekty rewitalizacji powiązane są z projektami społecznymi wpływającymi na aktywizację i integrację mieszkańców np. z projektami LGD, czy wynikającymi z realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Warlubie*. Projekty Programu są kontynuacją m.in. takich inicjatyw jak Projekt „Realizacja ciągu spacerowego i skweru centralnego w Warlubiu” finansowany w ramach Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”, czy „*Rozbudowa przychodni zdrowia o oddział rehabilitacji w Warlubiu*”, „**Rozbudowa budynku o oddział dziecięcy przedszkolny w Wielkim Komorsku**” – jest odpowiedzią na poprawę jakości wychowania przedszkolnego w gminie Warlubie. Projekty te realizowane były poza obszarem rewitalizacji w ramach Programu, ale oddziałują na obszar rewitalizacji i wzmacniają działania rewitalizacyjne podejmowane przez Gminę Warlubie.

10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

10.1 Interesariusze rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą.

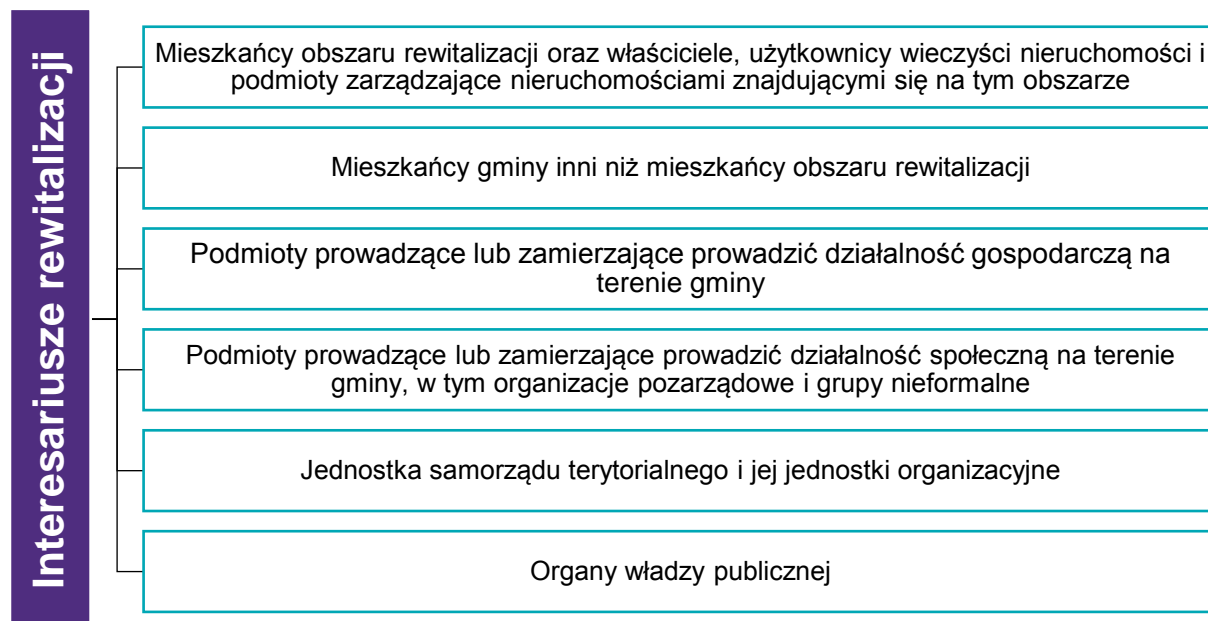
Schemat 6. Stopień zaangażowania interesariuszy



Źródło: Opracowanie własne

Celem rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Podmioty zaliczane do **interesariuszy rewitalizacji**, to nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również szereg innych podmiotów i osób, które w jakiś sposób związane są z tym obszarem i na których rewitalizacja będzie miała wpływ.

Schemat 7. Interesariusze rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne

Aktywne uczestnictwo interesariuszy w procesie rewitalizacji zapewniają konsultacje społeczne. W ramach partycypacji społecznej nie ograniczono się jedynie do informowania czy konsultowania podejmowanych przez lokalne władze działań, ale dążono do stosowania bardziej zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie i aktywne uczestnictwo w przygotowywaniu projektów zawartych w programie. **Partycypacja społeczna** obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez udział w różnych formach konsultacji społecznych **na etapie diagnozowania i programowania oraz wdrażania i monitorowania.**

10.2 Partycypacja społeczna na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji

Na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 zapewniono udział interesariuszy w następujący sposób:

- Przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców
- Prowadzono w ramach gminnych zasobów internetowych - zakładkę tematyczną poświęconą rewitalizacji
- Przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami Gminy oraz obszaru rewitalizacji - mające na celu ustalenie zakresu oczekiwanych w wyniku rewitalizacji kierunków i projektów
- Zapewniono w Urzędzie Gminy w sposób stały możliwość uzyskania szczegółowych informacji na temat rewitalizacji w Gminie, jak i założeń planowanych działań rewitalizacyjnych.

W trakcie akcji informacyjnej wskazywano na możliwości udziału lokalnego sektora organizacji pozarządowych w programowaniu założeń, a docelowo – uczestnictwa w Programie. Prowadzone metody informowania i konsultacji założeń Programu ze społeczeństwem, stworzyły wszystkim zainteresowanym mieszkańcom możliwość uzyskania wiedzy oraz możliwość uczestnictwa w programowaniu projektów rewitalizacyjnych i

kierunków działań Gminy w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji, a także zapoznania się z bieżącym stanem prac, na każdym ich etapie.

10.2.1. Konsultacje społeczne dotyczące opracowania LPR

Konsultacje społeczne były nieodłącznym elementem procesu wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz przygotowania programu rewitalizacji.

W ramach prac rewitalizacyjnych zorganizowano konsultacje projektu obszaru, programu, kierunków rewitalizacji i celów w poszczególnych obszarach na terenie Gminy. Odbyły się one zgodnie z zasadami określonymi w ZARZĄDZENIU NR 41/2017 WÓJTA GMINY WARLUBIE z dnia 16 czerwca 2017 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Warlubie na temat wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i głównych kierunków rewitalizacji Gminy Warlubie. Do konsultacji zaproszono także przedstawicieli organizacji społecznych działających na terenie Gminy Warlubie. W ramach konsultacji zorganizowano także spotkanie z radnymi Gminy Warlubie w dniu 28.06.2017r. Pierwsze konsultacje ogłoszono 23.06.2017r., a odbyły się 04 lipca 2017r. Informacja była publikowana w lokalnej prasie, na stronach BIP, na stronie Gminy Warlubie oraz na tablicach ogłoszeń w sołectwach, spotkanie odbyło się w Domu Weselnym Anna ul. Bąkowska 34a w Warlubiu, liczba uczestników to 24 osoby.

Kolejną formą konsultacji były Ankiety. Ankiety były zbierane do 14 lipca 2017 r. Wpłynęło 85 ankiet.


Kolejne spotkanie z mieszkańcami odbyło się 24.07.2017 w świetlicy OSP Wielki Komorsk. Informacja została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej 20.07.2017r. oraz wywieszona na tablicach ogłoszeń i dodatkowo ogłoszona w kościołach parafialnych w dniu 23.07.2017r. Konsultacje przeprowadzono poprzez składanie wniosków i uwag w formie pisemnej - na specjalnym formularzu zgłoszeniowym w formie bezpośredniego spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami wraz z możliwością składania ustnych uwag i wniosków w formie Ankiety oraz poprzez możliwość przesłania ankiet w formie elektronicznej lub pisemnej na adres Urzędu Gminy w Warlubiu.

Program został przedstawiony i omówiony także na posiedzeniach Rady Gminy w Warlubiu.

10.2.2. Konsultacje społeczne na etapie zmian Programu Rewitalizacji

Konsultacje społeczne projektu Programu Rewitalizacji na etapie wprowadzania zmian, będących wynikiem przeprowadzenia oceny merytorycznej przez Zespół ds. rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego, trwały **od 1 do 10 sierpnia 2018 r.** W tym czasie zbierane były uwagi (pisemne i elektroniczne) do projektu programu rewitalizacji.

Tabela 21. Formy konsultacji społecznych wykorzystane w procesie przygotowania zmian do programu

| Formy konsultacji społecznych | Opis przebiegu konsultacji |
|---|--|
| <p>Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej</p>  | <p>W terminie od 1 do 10 sierpnia 2018 r. trwały konsultacje społeczne, podczas których interesariusze mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu zmian programu rewitalizacji za pomocą formularza konsultacji społecznych.</p> <p>Formularz uwag był dostępny na stronie internetowej Gminy oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy lub dostarczyć osobiście do Urzędu.</p> <p>W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w</p> |

| | |
|--|--|
| | postaci papierowej lub elektronicznej. |
|--|--|

Źródło: Opracowanie własne

10.3. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Po podjęciu przez Radę Gminy uchwały w sprawie uchwalenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 lub wcześniejszego zrealizowania programu.

Dla zapewnienia prawidłowego przebiegu wdrażania programu Wójt spośród pracowników z odpowiednim doświadczeniem powoła Koordynatora procesu rewitalizacji. Na etapie wdrażania i monitorowania PR Koordynator będzie realizował zadania związane z prawidłową realizacją programu. Należy podkreślić, że na etapie wdrażania poszczególnych projektów nadrzędnym celem będzie zaangażowanie jak największego grona mieszkańców, lokalnych liderów i organizacji w ich realizację. W przypadku projektów inwestycyjnych mieszkańcy będą wspólnie decydować o sposobie zagospodarowania danego terenu objętego rewitalizacją.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zagwarantować wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z promocją i informowaniem o realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie i stanie wdrażania programu. Zapewnienie informacji o rewitalizacji w najszerszym możliwym zakresie. Informacja nie ogranicza się tylko do zamieszczania komunikatów na stronie internetowej, ale obejmuje również dyskusje, debaty, spotkania, kontakty telefoniczne i osobiste.

Informowanie i konsultowanie będzie prowadzone poprzez:

- Stronę internetową Gminy Warlubie,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Lokalną prasę,
- Zebrania Wiejskie,
- Promocję działań rewitalizacyjnych podczas lokalnych imprez,
- Wykorzystanie przedstawicieli lokalnych społeczności i liderów,
- Promowanie uczestnictwa – zachęcanie do aktywnego włączania się w proces rewitalizacji,
- Zbieranie od interesariuszy uwag nt prowadzonej rewitalizacji.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 22. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

| Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) | Termin realizacji projektu (rok) | Projekt (nr, nazwa) | Typ projektu ³ | Przedsięwzięcie (nr, nazwa) | Podmioty realizujący/e projekt | Szacowana wartość projektu (zł) | Poziom dofinansowania | | Źródło finansowania | | | | Działanie SZOOP RPO | Poddziałanie SZOOP RPO | Zintegrowanie |
|-------------------------------------|----------------------------------|---|---------------------------|--|--------------------------------|---------------------------------|-----------------------|------------|---------------------|------|--------------------------|------------|---------------------|------------------------|---------------|
| | | | | | | | % | zł | Środki publiczne | | | Śr. prywat | | | |
| | | | | | | | | | EF S | EFRR | Inne | | | | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2021-2022 | 1. Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku – edycja I | S | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | GOPS w Warlubiu | 176 470,59 | 85% | 150.000,00 | 150.000,00 | - | 26 470,59 (Budżet Gminy) | - | 11.1 | - | - |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2022-2023 | 2. Centrum aktywności lokalnej w Wielkim Komorsku – edycja II | S | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | GOPS w Warlubiu | 176 470,59 | 85% | 150.000,00 | 150.000,00 | - | 26 470,59 (Budżet Gminy) | - | 11.1 | - | - |

³ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

| | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|-----------|---|---|--|-----------------|-----------|-----|-----------|-----------|---|----------------------------|---|------|---|---|
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2021-2022 | 3. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – edycja I | S | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | GOPS w Warlubiu | 58.823,53 | 85% | 50.000,00 | 50.000,00 | - | 8.823,53 (Budżet Gminy) | - | 11.1 | - | - |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2022-2023 | 4. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej – edycja II | S | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | GOPS w Warlubiu | 58.823,53 | 85% | 50.000,00 | 50.000,00 | - | 8.823,53 (Budżet Gminy) | - | 11.1 | - | - |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2021-2022 | 5. Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja I | S | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | GOPS w Warlubiu | 58.823,53 | 85% | 50.000,00 | 50.000,00 | - | 8.823,53 (Budżet Gminy) | - | 11.1 | - | - |

| | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|-------------|--|------|--|-----------------|------------|-----|------------|-----------|------------|------------------------------|---|------|---|-------------|
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2022-2023 | 6. Aktywizacja społeczna mieszkańców Wielkiego Komorska w celu uniezależnienia mieszkańców od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – edycja II | S | 1.1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców 1.2. Zmniejszenie poziomu uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej | GOPS w Warlubiu | 58.823,53 | 85% | 50.000,00 | 50.000,00 | - | 8.823,53 (Budżet Gminy) | - | 11.1 | - | - |
| Obszar Rewitalizacji Wielki Komorsk | 2019 - 2020 | 7. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Wielkim Komorsku na cele aktywizacji społecznej | PF/T | 2.1. Stworzenie przestrzeni aktywizacji społecznej | Gmina Warlubie | 676.500,00 | 85% | 575.025,00 | . | 575.025,00 | 101.475,00 (Budżet Gminy) | - | 7.1 | - | 1,2,3,4,5,6 |

Źródło: Opracowanie własne

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

12.1. Zarządzanie Programem Rewitalizacji

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie, stanowią zadania własne gminy. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy.

Zarządzenie procesem rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja Programu wiązać się będzie z udziałem zespołu ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy w Warlubiu.

W zarządzanie *Programu* na terenie Gminy Warlubie będą zaangażowane następujące podmioty:

- Urząd Gminy w Warlubiu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalności o charakterze społecznym,
- Instytucje rynku pracy,
- Jednostki edukacji,
- Przedsiębiorstwa działające w obszarze rewitalizacji,
- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Programu Rewitalizacji, jest Gmina Warlubie. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji zapisów dokumentu jest Urząd Gminy w Warlubiu. Nadzór z ramienia samorządu będzie prowadził Wójt Gminy, natomiast nadzór merytoryczny Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki i Ochrony Środowiska przy współpracy z:

- Referatem Finansowym i Skarbnikiem Gminy,
- Referatem Inwestycji, Gospodarki i Ochrony środowiska,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Warlubiu,
- Gminnym Ośrodkiem Kultury, Promocji i Rekreacji w Warlubiu.

Wójt Gminy dysponuje odpowiednim personelem do wykonania swojego zadania. Na proces rewitalizacji składa się bardzo wiele „branżowych” procesów, i to tak odmiennych jak praca z trudnymi osobami wykluczonymi społecznie z jednej, a planowanie przestrzenne z drugiej strony.

Jednocześnie Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki i Ochrony Środowiska koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał rady gminy i zarządzeń. Główne zadania Kierownika Referatu Inwestycji, Gospodarki i Ochrony Środowiska w programie zarządzania rewitalizacją to:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy,
- długoletnie prognozowanie budżetu gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej w porozumieniu ze Skarbnikiem Gminy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. projektów miękkich”(przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami i partnerami Programu, w tym: z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów (produktów, rezultatów).

Bezpośrednią realizacją Programu zajmuje się Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki i Ochrony Środowiska przy pomocy Zespołu powołanego w strukturze Urzędu Gminy w Warlubiu, w skład, którego wchodzi m.in. pracownicy Urzędu Gminy oraz przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych w szczególności GOPS -u oraz instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację projektów rewitalizacyjnych. Zespół powołany został Zarządzeniem Wójta Gminy Warlubie w listopadzie 2016 roku.

Celem prac Zespołu jest koordynacja prac w zakresie procesu rewitalizacji Gminy Warlubie, w szczególności:

- digitalizacja i analiza informacji niezbędnych dla Programu Rewitalizacji,
- przeprowadzenie diagnozy lokalnych potencjałów występujących na terenie Gminy Warlubie,
- delimitacja przestrzenna obszaru/obszarów przeznaczonych do rewitalizacji,
- wypracowanie celów procesu rewitalizacji w odniesieniu do uzgodnionych obszarów wymagających wsparcia w ramach rewitalizacji,
- wypracowanie kierunków działań w poszczególnych sferach – społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej, gospodarczej i środowiskowej
- analiza zgłaszanych projektów rewitalizacyjnych,
- budowa lokalnych partnerstw w celu zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi,
- koordynacja procesu przygotowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- określenie planu finansowego do realizacji Programu Rewitalizacji,
- organizacja konsultacji społecznych służących opracowaniu Programu Rewitalizacji.

Do prac w Zespole mogą być zapraszani przedstawiciele organizacji i innych podmiotów z terenu Gminy.

Nadzór nad realizacją całości Programu sprawuje Wójt Gminy Warlubie. Program podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez Wójta Gminy i przedstawianej Radzie Gminy Warlubie.

Poniżej wyspecyfikowano główne zadania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji w Gminie Warlubie

Tabela 23. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Program

| Podmiot | Zadania |
|------------------------------|--|
| Wójt Gminy Warlubie | <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nadzorowanie całego procesu rewitalizacji, ▪ Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie programu, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji, ▪ Prowadzenie konsultacji społecznych ▪ Wystąpienie z wnioskiem do Rady Gminy o podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023. |
| Rada Gminy w Warlubiu | <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zatwierdzenie i uchwalenie Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023, ▪ Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Programie Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, ▪ Uchwalanie zmian Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023, ▪ Podjęcie uchwały o uchyleniu Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych |

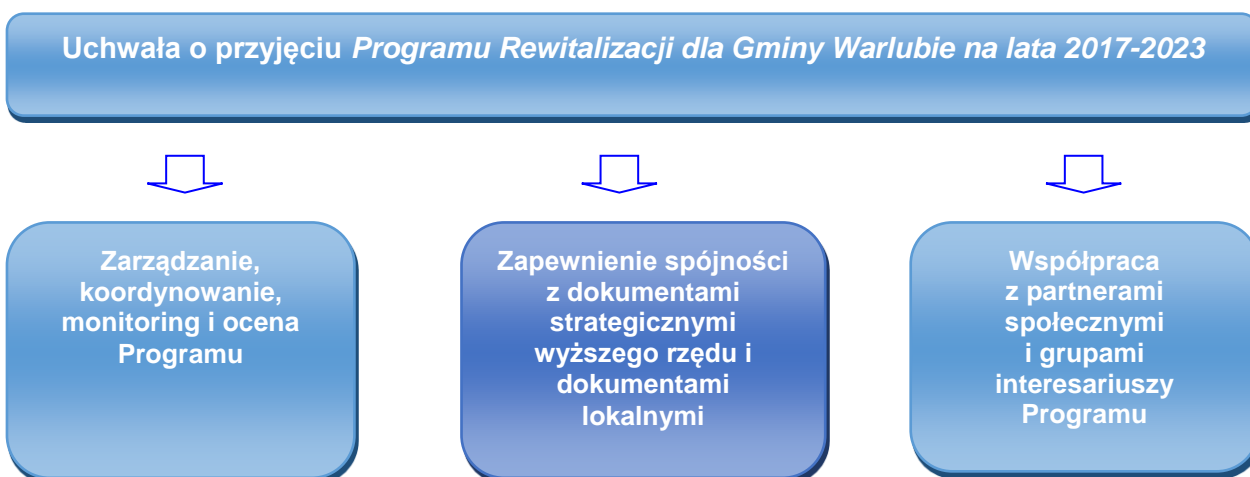
| | |
|---------------------------------|--|
| Zespół ds. rewitalizacji | <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koordynowanie wdrażania, monitoringu i oceny realizacji projektów ▪ Monitorowanie postępów realizacji celów rewitalizacji, ▪ Pełnienie roli opiniodawczej dla Wójta Gminy |
| Partnerzy społeczni | <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywny udział w pracach związanych z wdrażaniem programu rewitalizacji i jego realizacją, m. in. poprzez udział w spotkaniach dotyczących rewitalizacji, opiniowanie sposobu wdrażania programu i realizacji poszczególnych zadań, ▪ Wskazywanie potrzeb rewitalizacyjnych danego obszaru. |

Źródło danych: Opracowanie na podstawie wytycznych rewitalizacji

12.2. Wdrażanie Programu

Kolejnym elementem jest zapewnienie odpowiedniego standardu zarządzania procesem rewitalizacyjnym w skali całej Gminy. Poniżej przedstawiono w ujęciu schematycznym zintegrowany system zarządzania *Programem* w Gminie Warlubie

Schemat 8. System wdrażania programu



Źródło danych: Opracowanie własne

Kluczowym zadaniem współpracy w ramach zintegrowanego procesu zarządzania procesem rewitalizacji jest włączenie wszystkich podmiotów zaangażowanych w ten proces, ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena *Programu* z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi i celami rozwojowymi Gminy. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji *Programu* dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych oraz innych źródeł finansowania.

12.3. Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Rolę koordynatora procesu rewitalizacji pełnić będzie wyznaczony przez Wójta pracownik Urzędu Gminy. Pracownik ten będzie odpowiedzialny za wsparcie wszystkich interesariuszy rewitalizacji w realizacji ich zadań. Wybór osoby z odpowiednim doświadczeniem zawodowym na stanowisko koordynatora procesu rewitalizacji zagwarantuje prawidłowe i sprawne zarządzanie programem rewitalizacji. Da to gwarancję, że podmiot koordynujący działania interesariuszy uczestniczących w realizacji programu

rewitalizacji posiadać będzie odpowiednie do tego kompetencje. Zapewniony będzie szybki przepływ informacji oraz jasno określona ścieżka podejmowania decyzji, bezpośredni dostęp do informacji na temat innych działań rozwojowych realizowanych w Gminie (zapewnienie komplementarności przestrzennej), odpowiednie zaplecze instytucjonalne. Ścieżka podejmowania decyzji opierać się będzie o dyskusje i wypracowanie wspólnego stanowiska.

Tabela 24. Główne zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji

| Podmiot | Zadania |
|---|---|
| Koordynator procesu rewitalizacji (wyznaczony przez Wójta pracownik Urzędu Gminy) | <ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji, ▪ Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek gminy oraz strony społecznej, ▪ Ocena projektów zgłoszonych do realizacji na obszarze objętym rewitalizacją pod kątem osiągnięcia celów programu, ▪ Przygotowywanie projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów, ▪ Promocja programu, ▪ Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania programu, ▪ Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji zadań, ▪ Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu. |

Źródło danych: opracowanie na podstawie wytycznych rewitalizacji

12.4. Aktualizacja Programu

Aktualizacja Programu może być dokonywana:

- w odniesieniu do projektów przewidzianych do realizacji w okresie Programowania – raz do roku (np. z aktualizacją WPF w razie potrzeby),
- w odniesieniu do diagnozy stanu obszaru przeznaczonego do rewitalizacji – nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- w zakresie pozostałych planowanych elementów zarządzania Programem – w zależności od potrzeb.

Uzasadnienie podjęcia aktualizacji Programu może w szczególności wynikać z:

- rocznego raportu z realizacji Programu,
- rekomendacji uzyskanych w procesie wdrażania Programu lub innych zasadniczych dokumentów programowych Gminy oraz województwa lub kraju na lata 2014-2020,
- postępu we wdrażaniu RPO WK-P 2014-2020,
- prowadzonych analiz społeczno-gospodarczych, danych na temat trendów procesu rewitalizacji,
- opinii partnerów społeczno-gospodarczych,
- wniosków grup mieszkańców obszarów rewitalizacji.

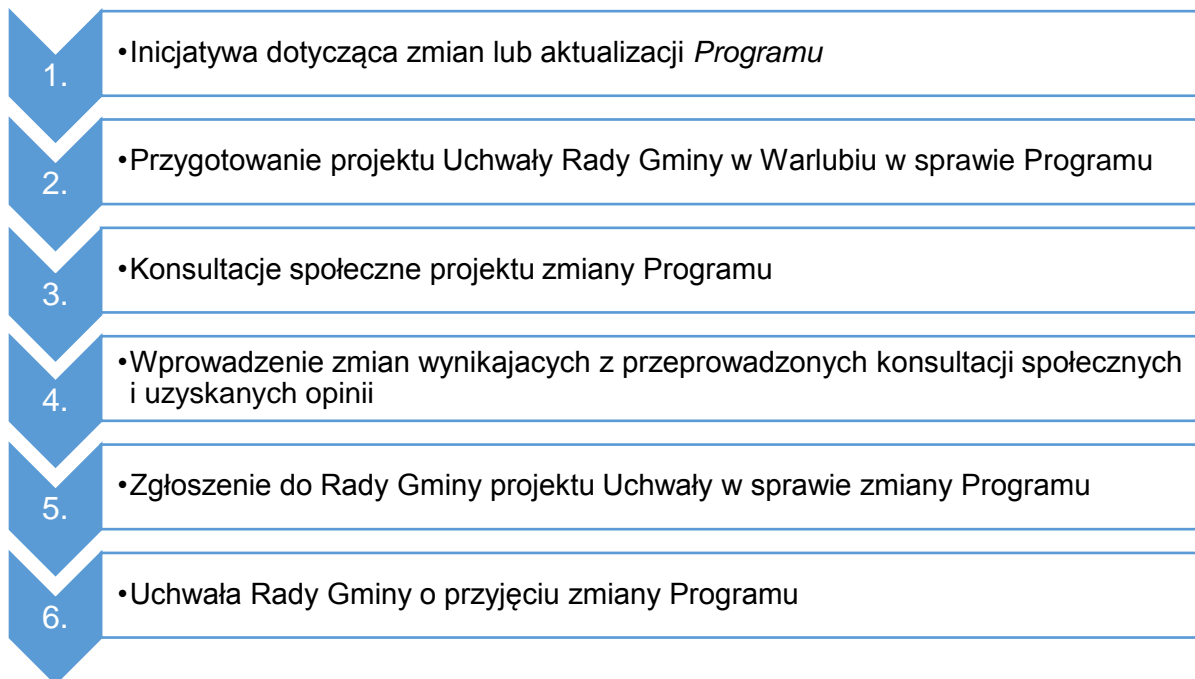
Podjęte działania w zakresie zmiany Programu powinny być także skorelowane z oceną pozostałych strategicznych dokumentów gminy oraz województwa. Procedura aktualizacji będzie poprzedzona konsultacjami wewnętrznymi Urzędu Gminy oraz konsultacjami z partnerami społeczno - gospodarczymi rewitalizacji.

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegać będzie wpływowi czynników zewnętrznych oraz konsumować będzie efekty działań podjętych na wcześniejszych etapach jego wdrażania. Jeśli nastąpią przesłanki do aktualizacji, wówczas będzie ona dokonywana, co najmniej raz w roku. Natomiast w przypadku nagłych zmian w otoczeniu wpływających na zapisy Programu, konieczna będzie natychmiastowa zmiana dokumentu. Dla przejrzystości PR dla wszystkich zaangażowanych partnerów oraz instytucji, zmiany w uchwale Rady Gminy zostaną zasygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały zmieniającej w postaci rejestru zmian. Zmiany mogą również dotyczyć uwzględnienia nowych projektów

oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do Programu na późniejszym etapie. Aktualizację *Programu* zatwierdza Rada Gminy na wniosek Wójta Gminy Warlubie. Zmiana następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany.

Poniżej zilustrowano proces wprowadzania zmian i aktualizacji *Programu*:

Schemat 9. Aktualizacja Programu



Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Warlubie

12.5. Ramowy Harmonogram realizacji Programu

Harmonogram działań podejmowanych w ramach wdrożenia *Programu* przedstawia się następująco:

- 1) Opracowanie i uchwalenie Programu: III kwartał 2017r. – I kwartał 2018 r.,
- 2) **Zmiana Programu po ocenie merytorycznej Zespołu ds. rewitalizacji urzędu marszałkowskiego – III kwartał 2018r.,**
- 3) Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych: **2019 – 2023r.,**
- 4) Monitoring i ocena stopnia realizacji: 2018 - 2023r. (ocena okresowa będzie następowała corocznie w I kwartale kolejnego roku i będzie obejmowała zarówno całość działań wykonanych w roku poprzednim, jak również od początku wdrażania Programu),
- 5) Aktualizacje Programu: 2018 - 2023 r.,
- 6) Ewaluacja pośrednia wdrożenia Programu: 2020 r.,
- 7) Ewaluacja końcowa wdrożenia Programu: 2023 r.

12.6. Promocja i komunikacja społeczna

Komunikacja społeczna związana z upowszechnieniem zamierzeń Programu wśród przyszłych beneficjentów, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów, zakłada przeprowadzenie następujących działań:

- umieszczenie na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeniowej informacji o wytyczonym obszarze rewitalizacji,
- spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami i partnerami społeczno-ekonomicznymi służące prezentacji, a następnie informacji o stanie realizacji Programu,

- bieżące informacje zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy w Warlubiu dotyczące rewitalizacji w Gminie,
- prezentacja założeń koncepcji architektoniczno-urbanistycznej terenów i zagospodarowania przestrzeni oraz obiektów poddawanych rewaloryzacji w czasie rewitalizacji – prezentacje dla mieszkańców, konsultacje koncepcji zagospodarowania przestrzeni publicznych z mieszkańcami,
- artykuły w prasie lokalnej,
- promocja Programu rewitalizacji – przedstawianie wyników jego realizacji (przynajmniej raz do roku aktualizacja informacji na stronie na temat osiągnięcia zakładanych wyników),
- inne metody promocji wizualnej z wykorzystaniem różnych kanałów medialnych.

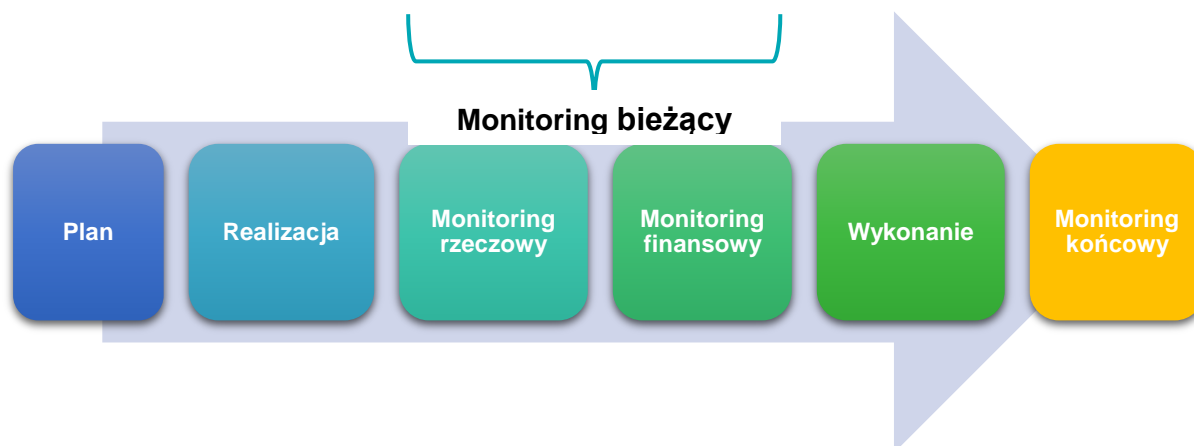
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

Monitorowanie postępów realizacji Programu oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiągniętych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą **trzy formy monitoringu**:

- monitorowanie postępu prac (monitoring rzeczowy),
- monitorowanie środków finansowych projektu
- monitorowanie osiągnięcia założonych celów rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu i ocenę skuteczności działań oraz wprowadzanie modyfikacji w reakcji na zmiany będzie Koordynator procesu rewitalizacji.

Schemat 10. Formy monitoringu



Źródło: Opracowanie własne

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektów na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami programu rewitalizacji.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzenia informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Monitoring osiągnięcia celów rewitalizacji będzie polegał na monitorowaniu czy założone cele rewitalizacji są osiągnięte tzn. czy problemy będące podstawą wyznaczenia obszaru rewitalizacji ulegają zmniejszeniu lub rozwiązaniu. W tym celu zgodnie z „Zasadami programowania ...” raz na 2 lata Gmina będzie przekazywała do IZ RPO sprawozdanie

zawierające informacje o zmianie stanu kryzysowego, na podstawie którego wskazano obszar rewitalizacji (w tym informacje o wskaźnikach będących podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego). Sprawozdanie będzie określać zarówno bazowe, jak i aktualne wartości wskaźników/kryteriów wyznaczających obszar rewitalizacji. Dane do przygotowywania sprawozdania będą pozyskiwane z odpowiednich referatów Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych Gminy, a także z Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu. Przygotowywane będą również dla IZ RPO sprawozdania kwartalne dotyczące osiąganych wskaźników produktu i rezultatu z SZOOP RPO WK-P w odniesieniu do realizowanych projektów. Dane do przygotowywania tych sprawozdań będą pozyskiwane z dokumentacji dotyczącej danego projektu. Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie osiągnięcia celów będzie Koordynator procesu rewitalizacji. Zadaniem Koordynatora będzie zdawanie Wójtowi Gminy corocznych raportów z realizacji programu rewitalizacji. Będą one składane na koniec pierwszego kwartału następującego po danym roku kalendarzowym, za który jest sporządzany raport. Taki raport będzie zawierał informacje o zadaniach zaplanowanych na dany rok, które udało się zrealizować, o trudnościach i problemach jakie wystąpiły podczas wdrażania programu wraz z propozycją ich uniknięcia w przyszłości, plan działań na kolejny rok, aktualne wartości wskaźników celu rewitalizacji oraz fakultatywnie propozycje zmian programu. Dane do przygotowywania raportu będą pozyskiwane z odpowiednich referatów Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych Gminy, a także z Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu. W sytuacji gdy z 2 kolejnych raportów będzie wynikało, że sytuacja na obszarze rewitalizacji nie ulega poprawie (nie poprawiają się wartości badanych wskaźników), podjęte zostaną odpowiednie działania celem wprowadzenia stosownych zmian w programie rewitalizacji. Propozycję zmian w programie rewitalizacji przygotuje Koordynator procesu rewitalizacji. Następnie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne zmian programu ze wszystkimi grupami interesariuszy. Zmieniony program w wersji po konsultacjach zostanie przedłożony Radzie Gminy Warlubie celem uchwalenia.

14. Wykaz niezbędnych ocen i opinii

14.1. Opinia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko projekt Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem z dnia ... nr ... uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

14.2. Opinia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, projekt Programu Rewitalizacji dla Gminy Warlubie na lata 2017-2023 został przedłożony do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia ... nr ... uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.